

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

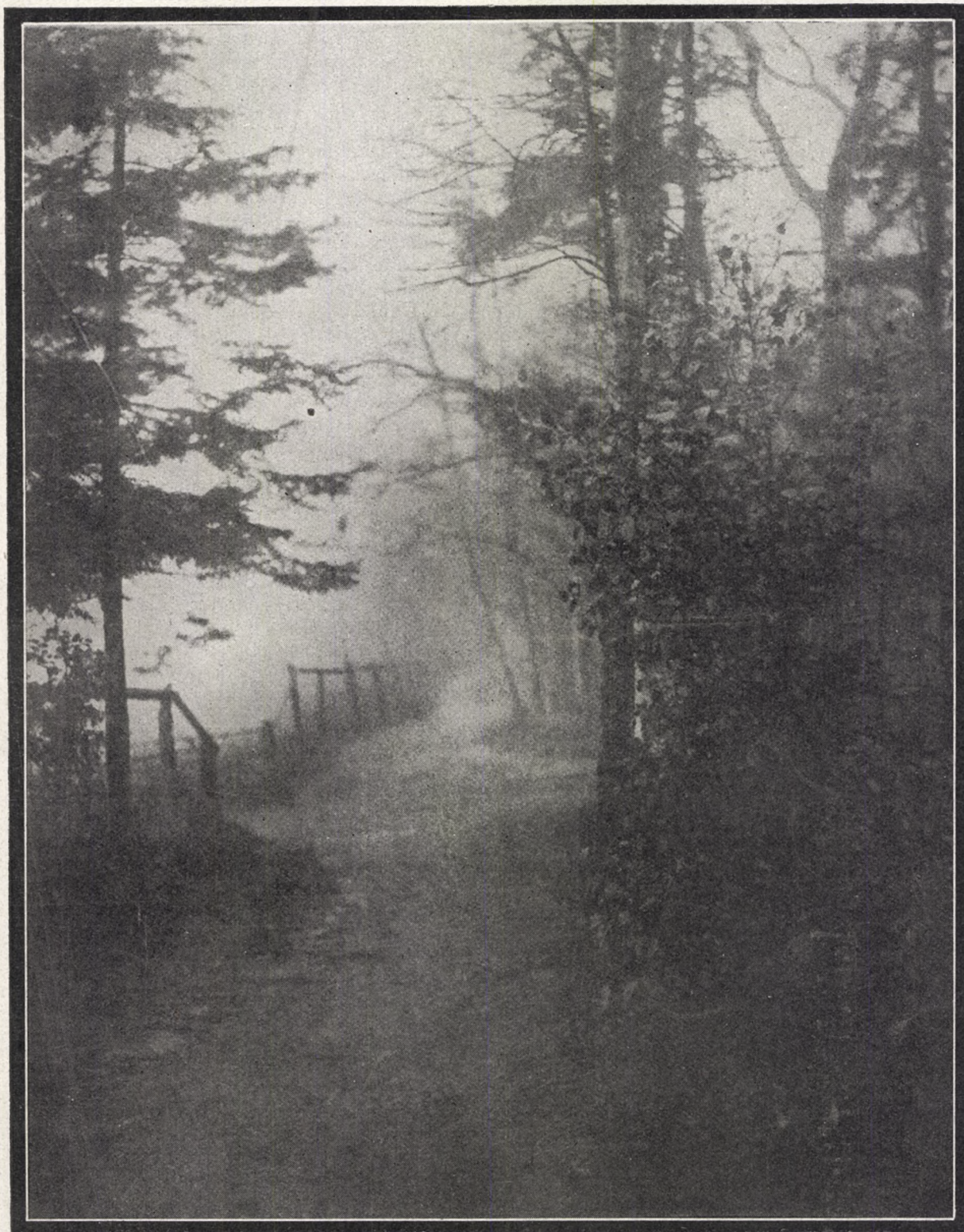
ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD-AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 4 SEPTEMBER 1921.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

Dimma. Amatörfoto av Edv. Nilsson, Hälsingborg.

Utställdes på Iduns amatörfotoutställning.

Stillhet.

*DU SKÄLVDE NYSS, mitt hjärta, av
förtvulan,
och tanken kved och fann ej något
spår.*

*Nu är jag lugn. Det doftar i min själ
en överljus och överjordisk vår.*

*Min själ är lik en sky som sakta
svävar*

*när sommardagen svalt mot afton
lider.*

*Av evighetens ljus bestrålad lyftes
jag högre — högre — över tal och
tider.*

*— Jag hör en viskning vid mitt öra:
Stillhet...*

*Gråt ut, men låt ej kvalet dig förvilla.
Låt stjärnorna, låt träd och blommor
tala,*

*men lyssna själv. Var ödmjuk och var
stilla.*

*Hit når du blott när all din klagan
tiger,*

*när allt blir helt som söndertrasat var.
När dina bittra frågors eko tystnat,*

först då skall gatan bli dig uppenbar.

*När all din vända smälter bort ur
bröstat,*

*och utan högmod du välsignar plågan,
då kan Guds tanke famna ömt din
egen,*

*ty Gud är Ljus och Stillhet heter
lågan.*

*— Och se, jag gripes av en hög för-
tröstan:*

*Allt är blott gott och intet, intet illa!
Jag sluter ögat och jag hör i vinden:
O, helig, helig...*

Men var stilla, stilla! --

RAGNAR JÄNDEL.

DANTE OCH BEATRICE — AV OLOF RABENIUS

DANTEJUBILÈET HAR INNEVÄRANDE år firats jorden runt, och den store skalden, som trotsat helvetets fador och skådat himlens under, förhärligats som den gigantiske siare och konstnär han var. Seklerna ha susat över hans bild utan att ha fränt på dragens ädla, i brons gjutna skönhet. De allra största inom mänskligheten behöva årtusenden, för att deras andes mått skall kunna uppskattas av eftervärlden.

Av Dantes yttre liv känna vi endast några konturer, tillräckligt upplysande dock för att giva den historiska bakgrunden åt det personliga själsdrama, som röjer sig i hans diktning. Den stora katastrofen i hans liv inträder, då han under de vilda borgarstriderna i Florens jagas i en landsflykt, som för återstoden av hans dagar gör honom till en ensam och hemlös man. Med gripande ord har han i en av sina skrifter skildrat den nöd och förbannelse, varunder den landsflyktige lider, och i hans största verk skälver och blöder hemsjukan, vilken för den för alltid utestängde icke kan finna någon bot. Men medan han saknar fäste på jorden, öppnar sig fantasins universum för honom, och han anträder sin färd till de herradömen och väldigheter, vari den metafysiska visionen samlar all tillvarons jämmer och härlighet. När han vandrar på Ravennas gator, peka kvinnorna skyggt på enslingen och viska: »Där är han som varit i helvetet.» Divina comedia är dels en världsdikt, som ger den högsta filosofiska bildförklaring, vartill det medeltida tänkandet var i stånd, av andens kosmos, som fick sin struktur av teologin, sin färg av skaldens inbillningskraft och rättfärdighetspatos, dels en personlighetsdikt, som ger den symboliska avspeglingen av hans eget liv. Diktens innehåll är Dantes egen innersta upplevelse; ramen med berättelsens början och slut är förlagd till hans egen subjektiva erfarenhet, i vars kedja varje vision med dess moraliska betydelse kan uppfattas som en länk. Skalden har på halva banan av jordelivets vandring gått vilse i den mörka skogen, d. v. s. han har förrirat sig från dygdens och sanningens väg. Men räddning bringas honom i hans nöd; verklighetens dolda djup bli honom uppenbarade, och från helvetets kval går hans vandring genom skärseldens luttring till paradiset härlighet. Den gudomliga visheten har öppnat hans öga och renat hans hjärta.

Den som blivit utsedd att beskära honom denna himmelska nåd, är en av de saliga andar, han en gång känt på jorden, hans ungdoms älskade, Beatrice. Renare än alla andra lyser denna gestalt i Dantes diktning. Det finnes ingen skald, vars hela verk så behärskas av den förändrigade kärleken till en kvinna som Dantes. Beatrice är liksom hans själs frälsarinna, hans poesie genia.

Vi känna den underbara dikt, Vita nuova, vari han i sin ungdom förhärligat henne, sådan han såg henne på jorden. Aldrig har ett ynglingahjärtas veka trånad och svärmeri utströmmat med mera kysk glöd, vårligt behag, saligt vemod och öm blyghet. När han första gången såg henne, var han endast nio år gammal. En blyxt träffade hans hjärta, och »den ande, som bor i den övre kammaren» började häftigt darra och gråta. Sedan får

Dante Alighieri.

han en märkvärdig drömsyn, vari han skådar en hög, av elddimma omgiven kvinnoskepnad, som i sina armar bär den älskade, vilken sover. I handen bär hon ett glödande föremål, som är skaldens hjärta, och i det hon väcker den sovande, tvingar han henne att äta det. Det är symbolen av det mystiska förbundet, vari han står med Beatrice. Hur stark än kärleken är, som drar honom till henne, vågar han icke nalkas henne, utan döljer sin känsla, som dock ständigt är nära att förråda honom, genom att låtsas älska en annan kvinna, och nöjer sig med att på avstånd beskåda henne och därmed hålla flammen brinnande. Han när den än mer genom de dikter han skriver till den älskades pris — sonetter, kanzoner och ballader avfattade i »den nya ljuva stilen», vars konstfulla versbyggnad genomlyses av hans egen hänryckning och den älskades ete-

Dantes Beatrice.

riska skönhet. Den elegiska dödsskuggan vilar redan över den snart förklarades anlete. I drömmen ser han stjärnorna i ett sken, som liknar tårar, och fåglar, som falla döda genom luften. Änglar flyga mot himlen med ett vitt moln framför sig, och molnet skiftar till en slöja, som är svept kring den döda Beatrice. Längre dröjer det icke, förrän hans aning besannas och Beatrice lämnar stoftet. Hans längtan följer den hädansovna till paradiset. Vita nuova slutar därmed, att skalden ger tillkännat sitt beslut att icke säga något mera om Beatrice förrän han blir uppgiften värdig. Han uttrycker förhoppningen att om henne få säga det som aldrig blivit sagt om någon människa, vilket först kan ske, då han fått skåda henne i hennes ära vid skenet från Guds anlete. Denna förhoppning uppfylldes. Beatrice blev Dantes ledsagarinna på hans färd genom paradiset, av vars skönaste blomster han virar en krans kring hennes hjässa.

I Dantes ungdomskärlek till Beatrice framträda tydligt de båda egenskaper, som äro huvuddrag i all djupare erotik, nämligen passionen och svärmeriet. Den förra tändes hos skalden alla sinnen, och fastän han ju i sin blyghet tränger den tillbaka, väcker den hos honom en hejdlös, tärande trånad. Denna i sin tur sätter fantasin i rörelse, som oscillerar mellan sinnlig brand — t. ex. i bilden med det glödande hjärtat — och förändrigad extas. Med denna sin dubbla karaktär och sin förbindelse mellan sinnlig, av fantasin avledd passion och överjordisk längtan liknar Dantes kärlek den religiösa romantik, varpå medeltidens frömma män och kvinnor bjuda så många exempel. Egendommeligt verkar det, att skalden blott är nio år gammal, då han gripes av sin pallor amantium. Hos högt begåvade individer är dock en sådan känslans brådmogenhet ingen sällsynthet. Den kraft, som verkar i kärleken, bryter hos dem tidigt sin fördämning och låter dem redan med sinnen oskuld och på den rena instinkts stadium anticipera mysteriet. Goethes första förälskelse infaller vid ungefär samma levnadsålder. Naivitetens heliga allvar och behag hindrar icke det intensiva i upplevelsen, som hos Dante genomträngde själ och sinnen. Så stark var hans kärlek, att den som hans första också blev hans sista, följer kretsen av hans liv, börjar på jorden och slutar i himlen. Då han först med ofördärvat hjärta trädde ut i världen, uppenbarade Beatrice för honom den eviga skönheten, hon löste poesins bölja i hans bröst och lyfte med ett mäktigt vågslag hans längtan mot ljuset. Som en stjärna fortfor hon att genom molnen lysa över hans stig; den väckelse han mottagit genom henne, var hans största minne, som han livet igenom förblev trogen. Hon blev hans själs frälsarinna, världsförklarerska och Guds sändebud. Ideelt anlagda naturer kunna icke undgå att se något djupt mänskligt i Dantes förhållande till Beatrice. När kärleken första gången väcker själen, lovar den en gränslös salighet och visar hela världen i ett förklarat sken. Erfarenheten bringar stenar i stället för bröd, törnen i stället för rosor, men den första vårhägringen över jorden kan icke glömmas; den lever kvar och lyser fram bakom de bryst-

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för klädningar och linge. Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.

Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika. EMMY KYLANDER.

na drömmarna och blir den sista trösten i alla besvikelser och lidanden. Den hör med till dessa recollections of childhood, som voro inbegripet på den engelske diktarens evighetstro. Man kommer härvid även att tänka på Runebergs ord:

En gång min första kärlek frågde jag:
Min levnads stjärna, säg, hur tändes du
Och vadan äger du ditt milda sken?

Enklast kan man beteckna Dantes kärlek till Beatrice som kristen platonism. Väsentligt för den platoniska kärleken är, att det älskade föremålet icke betraktas som ett isolerat väsen, ägnat att tillfredsställa begäret hos ett annat isolerat väsen, utan som ett utflöde ur all skönhets och godhets källa, vartill det åter leder hän. Den älskade ger nyckeln till världens harmoniska sammanhang och återspeglar och återstrålar i en individuell uppenbarelse gudomen. I platonismen vidgar sig det partikulära i kärleken till det universella, och all högre kärlek är därför med nödvändighet platonisk. Vi ha på svenska den allra skönaste dikt, vari den platoniska kärleken på ett fulländat sätt framställs, nämligen Kellgrens Nya skapelsen. Platonismen visar oss det samband, som råder mellan natur och ande och mellan den fysiska propagationsdriften och den filosofiska erotikens, förbundna genom den längtan efter lycksalighet, som för Platon var den egentliga kraften i kärleken. Det låg ytterst nära till hands att inlägga platonismens läror och stämningar i kristendomen, som ju med sitt metafysiska trosinnehåll var ägnad att projiciera alla jordiska känslor mot det översinnliga. Både kyrkolärare, diktare och konstnärer verkställde medvetet och omedvetet denna omtolkning, och det skäraste i medeltidens stämmningsliv ligger förvisso inom den så dragna stämmningskretsen, där jordens lustgård och paradiset fläta sina blomster samman. Dante var väl förtrogen med de skrifter, i vilka dylika tendenser rörde sig och som kunde påverka hans eget tänkande och lynne; själv skapade han ett verk, i vilket den kristna platonismen nådde sin höjdpunkt. Redan i Vita nuova brinner glorian kring Beatrices bleka fägring; i sitt förklarade tillstånd framträder hon som en bild av den gudomliga visheten, som lyser skaldens väg genom töcknen och till sist för honom fram till Herrens tron.

Vem var den verkliga Beatrice? Boccaccio uppger att hon var Beatrice Portinari, en förnäm florentinsk dam, förnämlig med Simone de' Bardi. Senare forskningar tyckas stödja denna identitet, som dock av andra betvivlas. Oneligen tänker man sig Beatrice som en jungfru, en tidigt bruten vårblomma, såsom hon ju också i bild framställts av Dante Gabriel Rosetti. Föga vikt ligger emellertid uppå vem Beatrice i livet varit; skalden själv har ju känt henne endast med sina ögon och sitt hjärta. Den bild han givit av henne kan ju icke överensstämma med den person, som inspirerat den. Vad är för övrigt verklighet och vad är fantasi hos föremålet för den poetiska kärleken, och isynnerhet för en så skygg och åt sig själv överlämnad som Dantes? Det behövs ju i ett sådant fall endast, att en kvinna flyktigt väcker fantasin för att denna på egen hand skall utföra sin skapelse, som väsentligen blir ett uttryck för den egna själens inre längtan. Det är med

Dantes Beatrice som med Stagnelius' Amanda. Båda ha väl varit verkligt existerande personer, men deras själ har blivit skapad av skalderna, som älskat dem. Så skapade i myten Pygmalion Galathea. Till sist ha de blivit förflyktigade eller upphöjda till symboler för deras skapares högsta strävan och hänförelse. Man har jämfört Divina commedia med Faust; för alla tydligt är att den kvinnliga genien och den himmelska kärleken i det förra verket spelar en mycket betydelsefullare roll än i det senare och substantiellt upp-

Anna Hierta-Retzius 80 år.

PROFESSORSKAN ANNA HIERTA-RETZIUS fyllde den 24 augusti åttio år. Fru Retzius kan blicka tillbaka på en lång och i flera avseenden märklig levnadsbana. Dotter till dåvarande redaktionschefen för Aftonbladet Lars Johan Hierta och hans maka, Wilhelmina Fröding, visade hon redan som ung flicka anlag, som röjde att hon ej skulle bli en genomsnittskvinna. Som sextonåring genomgick hon den då mycket uppskattade lärokursen för fruntimmer och var en av de första kvinnor som fick undervisning i naturvetenskaper och matematik. Hon var en av de första förkämparna för kvinnörelsen, på hennes initiativ bildades Föreningen för gift kvinnas äganderätt. År 1876 ingick Anna Hierta äktenskap med docenten i anatomi doktor Magnus Retzius. Hon fortsatte med oförminskad energi sin sociala och filantropiska verksamhet, grundade Sveriges första samskola, Palmgrenska Samskolan, medverkade vid upprättande av skolkörsurser, Bikupan, Stockholms Läsesalong. I Svenska Kvinnornas Nationalförbund har hon varit ordförande i tio år. I Internationella förbundet valdes hos till vice ordf. I F. V. O. och Stiftelsen Lars Hiertas minne intar hon en framskjuten post och åt arbetsstugorna har hon ägnat ett särskilt intresse.

På födelsedagen överlämnades till fru Hierta-Retzius en plakett, utförd av Tore Strindberg och avsedd att utgöra en minnesgåva från släkt, vänner och några av de föreningar hon tillhört.

bär den idé, som i Goethes världsdrama uttryckts med orden: Das ewig weibliche zieht uns hinan.

Först i Purgatorios sista sånger och i hela Paradiso blir Beatrice förhårligad i hela sin glans, och liksom skalden ger henne äran av sin personliga frälsning, framstår hon också som uppenbarelsen av all världens visdom och skönhet. Man kan inom hela mänskligheten icke finna ett motsvarande exempel på en kärlek, som vidgat sig till en sådan universell makt och väldighet. Då Dante med Vergilius nalkas de himmelska ängderna, måste hans hedniska följeslagare lämna honom; i hans ställe blir det Beatrice, som leder hans färd. Hon kommer emot honom i en triumfvagn, dragen av en grip, den symboliska bilden av Kristi dubbla naturer. Den scen, i vilken Beatrice nu framträder för skaldens bländade öga, har av många ansetts som den sublimaste i hela dikten.

Liksom jag sett vid dagens första början,
hur himlen badat österut i rodnad
och smyckat sig med ljusets glans i övrigt,
och huru solen framträtt under slöja
av disig luft, varav dess strålar mildrats
därhän, att ögat länge härdat ut dem,
så fick jag se, hur i en sky av blommor,
som steg från anghänder upp mot höjden,
och som föll ned in i och runtom vagnen,
en vitbeslöjad kvinna kom till synes
med manteln grön och med oliv bekransad
och med en eldröd klädnad under manteln.

Då nu den överjordiska gestalten,
som tjust mig i barndomsåren redan,
ånyo plötsligen stod fram för ögat,
så vände jag mig efter stöd åt vänster,
liksom ett litet barn flyr hän till modern,
när det av skrämself eller sorg betagits.
Jag ville säga till Virgil: Ej droppe
det finnes i mitt blod, som icke skälver!
Jag känner spåren av den gamla lågan.

Beatrice berättar för den himmelska skaran, hur Dante först dragits till ljuset genom åsynen av henne, men hur han sedan vänt sin håg mot stoftet, tills hon känt sig kallad att ingripa och sänt Vergilius att visa honom de fördömdas tillstånd. Med sina förebräelser rågar hon måttet av hans ånger. Hon befriar honom dock från alla kval genom att sluta hans huvud i sin famn och sänka det i Lethes flod, vari han dricker glömska av alla sina synder. Sist faller hon slöjan, och därmed har paradiset fått ett anlete — av en skönhet, som ord icke kunna måla. Vid Beatrices sida höjer sig skalden från himmelskrets till himmelskrets och föres genom det flammande ljushavet ända upp till Empyrén, som strålar i form av en vit jätteros, mellan vars blad änglarna flyga som svärmar av gyllene bin. I dess mitt tronar den heliga treenigheten, närmast omgiven av fyra kvinnor, jungfru Maria, Eva, Rahel och Beatrice själv.

Det är samma Beatrice, skalden som nioårig sett på en gata i Florens, klädd i en blodröd dräkt och vid vars åsyn hans hjärta häftigt darrat, som — i den sällsamma visionen — ätit hans hjärta och som han besjungit i sitt vårliga, himmelsdruckna svärmeri. Densamma och dock en annan. Den jordiska Beatrice blev genom sin död mystiskt förvandlad till en visdomens och nådens högsta ängel, kärleken till kvinnan blev kärleken till Gud, och den bleka blomman i Arnos dal växte ut till paradiset vita ros.

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

Den nästan allsmäktige.

Av EBBA THEORIN.

DEN NYA OPERETTEN HÖLL PÅ att bli till. Robert, den ene av de två kompositörerna, en elegant klädd ung man, stod framför flygeln och ögnade genom en libretostump.

— Vad skall man göra av den här dumma strofen? sade han. "Kärlek kommer av en slump och varar e-evigt". Vad säger du om det, Johan?

Men Johan satt lutad över skrivbordet med huvudet i handen. Han ryckte till.

— Förlåt mig, sade han, jag hörde inte. Det var en tanke, som grep mig så, att jag alldeles blev borta. Om ett par minuter är jag klar igen.

Robert gick fram till honom. — Jag vet ju, vad du tänker på, kära bror, sade han godmodigt. "Kärlek kommer av en slump — — —" Och jag lyckönskar dig till den slumpen. Men varför kom den först nu? Ni ha ju känt varandra länge?

— Hon var bara en aderton år, när jag träffade henne första gången, svarade Johan. Jag bjöd henne strax på teatern. Hon kom, men i sällskap med en mycket äldre väninna. Jag levde då i bohemen och tänkte inte ens på, att det fanns konventionella hänsyn för henne. I min unga fräckhet blev jag sårad och kurtiserade väninnan av hämnd. Väninnan kungade mig sedan så småningom på mina vänliga ord och på de blommor, jag då och då räckte fram. Jag stretade länge emot. Men jag var ju bara en enda man mot jag vet inte hur många kvinnor: för hon, väninnan, förvandlade sig i tusen olika skepnader, från vårdarinnan till furien. Hon omringade mig. Vid den gyllene ringen släpades jag till slaktbänken.

— — — Sedan satt jag mest på krogen, på Grands Kafé. Någon gång såg jag henne, den andra, gå förbi där ute, på Hamngatan. Hon gick nästan alltid ensam. Den sista tiden gick hon där med ett uttryck av obeskrivlig leda i sitt ansikte.

Så flyttade hon från staden. Det är ett år sedan. Och jag satt alltjämt på Grands Kafé. På gatan utanför var det sig likt: där gick mest samma människor, körde samma åkdon som förut. Men jag tyckte, allt var tröstlöst enformigt. Jag drack. Alla själar längta efter att brinna. Några brinna kanske i en klar, ren flamma, som stiger mot himmelen. Andras låga fladdrar orent blå och osar — det är alla de stackares, som söka elda med alkohol. Jag var bland dem.

En dag gick jag där på Hamngatan på väg till en bank. Jag tänkte, jag ville gärna dö, men måste först lösa in en växel. Då kom hon över gatan rakt fram till mig och lade sin lilla hand i min. Jag kunde inte mer släppa den handen. Det måste ha varit försynen, som ledde henne. Jag skall skiljas, äktenskapet ligger bakom mig som en meningslös episod.

— Hur länge räckte den episoden? frågade Robert.

— I tio år. Tio år, som kunde varit lyckliga, om jag inte den där första lilla kvällen hade gjort mitt dumma lilla misstag.

— Och som kunde fortsatt med nya år av olycka, om inte — Ett sådant narrspel livet är, sade Robert. — Men vad är det, kära vän, du — du gråter ju? tillade han efter en liten stund.

— Förlåt mig, det är strax över. Jag gråter av lycka över att narrspelet är slut. — Men

låt oss nu skriva och roa publiken. Hur var den där stumpen, sa' du?

Robert gick bort till flygeln och gnolade sakta sin plötsligt funna melodi: "Kärlek kommer av en slump och varar evigt — — —"

Under tiden satt den kvinna, de talade om, Astrid, samman med sin intimaste väninna, Jenny. Astrid talade om det, som fyllde hennes hjärta.

— I två dar var jag i Göteborg, sade hon. Under några minuter fanns jag på Hamngatan. Jag hade gått där tusentals gånger under åren förut, jag hade sett det tunna höstregnet dugga kring gatlyktorna och vårhimlen blåna över hustaken. Jag hade bett om att få möta livet där eller åtminstone en enda liten upplevelse, och när ingenting kom utom den höst och vår, som vände åter tio år i rad, reste jag min väg i leda och vämjelse. Men på dessa få minuter under de två korta dagarna kom mitt liv att vända sig bara för att jag gick över gatan.

— Hur kunde de minuterna föra till allt som sedan kom?

— Det förstår jag inte. En älskare eller man blir man på något sätt påtrugad och påtvingad. Inte så, som skulle inte också något inom en själv vilja, men — — — Han kom hit för en månad sedan och sökte upp mig. Den första veckan vi voro samman, gjorde jag ett förtvivlat motstånd i mitt inre. I en grogg, han i mitt tycke drack för mycket, såg jag ett bevis på omöjligheten att vara lycklig, och när han en gång kom tio minuter för sent till en middag ute, stämde jag strax möte med en annan, fast jag förstas sedan inte gick till det mötet. Men därpå gav jag mig och blev mild och ljuv, såsom det är min natur att vara, när jag icke tillfälligtvis rasar som en av Bacchi tre mödrar.

— Men hur kom det sig egentligen att du för hans skull gick över gatan den där gången du vandrade rakt in i hans hjärta?

— Det var en tillfällighet. Jag hade haft framgång, jag kände mig glad och självsäker. Det var bara därför. Men varför ler du?

— Jag kom att tänka på något. I tidningarna finner man någon gång nyheter av intresse. I dag läste jag något nytt om indianguden Nanapolo. En viss indianstam har en god gud, som inte förmår något vidare, och så en nästan allsmäktig gud, som heter Nanapolo. Den nästan allsmäktige är inte precis elak, men obehagligt skämtsamt, säga de kloka indianerna. Jag tror på Nanapolo, och jag tror, det var han, som drev dig över gatan den där gången till — ja, kanske till din olycka.

— Men kära du, invände den andra, uppriktigt sagt, så var det egentligen av beräkning jag gick fram till honom. Jag sjunger ju gärna, och han komponerar, och så ville jag fråga honom, om jag inte genom honom kunde få en del sånghäften litet billigare. Men ännu har jag inte kommit att fråga honom om det. Vad skrattar du åt nu igen?

— Jag tänker på Nanapolo, jag.

Människor.

Av ELIN WÄGNER.

UNDER ETT NYLIGEN AVSLUTAT besök i England hade jag de första verkorna anledning att besöka ungefär ett världsförbund om dagen. När jag sedan upphörde, var det icke därför att lämpliga världsförbund tagit slut, men jag.

— Vart skall du ta vägen? frågar en bekant, som jag möter vid Trafalgar Square.

— Söka upp ett världsförbund. — Vad är ett världsförbund? — Det är två små rum med en skrivmaskin och ett par tokiga människor i.

Vid närmare eftersinnande står jag inte precis för definitionen. Den är för kort och den är orättvis. Under min världsförbundsorgie träffade jag både intelligenta och hängivna arbetare, lyssnade till redogörelser för mycket förträffligt arbete, som gjordes för att förena, förädla och upplysa mänskligheten, lyssnade med tålmod, ty måste icke alla vi, som ha en skruv lös, ha tålmod med varandra? Men aldrig hade jag känslan av att vara i brännpunkten av vad man i sanning kunde kalla ett världsförbund, snarare berördes jag av en känsla av folkens isolering och okunnighet om varandra.

Så upphörde jag att söka världsförbund och slog mig på individer. Passionen för människor hör till dem, som icke försvagas men ökas med åren. Studiet av människan gör livet värt att leva.

Alla människor, som det var något med, hade en eller annan förbindelse med världsförbund. Annars är man knappt människa i England. Men jag förlät dem det och älskade dem. Och fann vid att följa det personliga inflytande som dessa människor utövade, att det gick sina egna underbara vägar kors och tvärs över världsförbund.

Låt mig berätta något om ett par kvinnor, inom vilkas personlighets sfär jag kom. Vi äro ju alla så otåliga över att märka så föga av det kvinnliga inflytandet, sedan det blivit officiellt erkänt och beretts plats inom lagstiftande makten, att det kan vara så gott att påminna oss, att det existerar där de som individer verka bland människor. Blott att det här är så svårt att upptäcka, att kontrollera och mäta.

Ett namn återkom ständigt i mina samtal med de mest skilda personer. Har ni träffat Maude Royden?

Alla togo för givet, att jag visste vem hon var. Som jag inte hade en aning, måste jag fråga. Vem är Maude Royden?

Fordom studentska vid Oxford och graderad där, sedan en av de mest kända rösträttsförkämparna, numera präst i en egen fri församling.

Miss Royden har ännu ingen egen kyrka, ehuru hon såges söka en sådan att överta. Gudstjänsterna håller hon tillsvidare med sin församling i Kensington Town Hall, och det var dit jag gick en söndagskväll för att höra henne. Salen var fullpackad ren tre kvart före gudstjänstens början, och väntetiden användes av en energisk sångledare till att trumfa in de sånger, som skulle sjungas senare. Unga flickor, klädda i blå uniform, voro tjänande systrar. De anvisade platser, delade ut sångböcker och skötte sedan sången och musiken.

När psalmsången och uppläsningen av texterna var förbi, kom prästen. Hon bar

Vid **Blodbrist** är och **Svaghet**

IDOZAN
Skadar ej tänderna.

mest effektiva järnmedicin och blir därför billigast. 5 gånger större järnhalt i Idozan än andra. **Mycket välsmakande.** Rådfråga Eder läkare. Fås på alla apotek.

inte Anna Shaws svarta eller mrs Besants vita toga. Hennes släta, svarta klänning med dess lilla vita krage och den svarta baretten kunde likväl ha tillhört en kvinnlig hovmästare på en restaurang, en avdelningschef i ett varuhus eller husmodern på ett sjukhus.

Men det svaga och betydelsefulla sus, som gick genom församlingen, som av ett välkommen av tusen hjärtan, vilka upplåta sig, det lärde en, att här kom ingen annan än en andlig ledare av själar. Prästen var liten och spenslig med ett klokt och ädelt, ett lysande ansikte. Det var dock stämplat av kroppsliga smärtor, smärtor övervunna av en fast vilja. Det berättades att hon var nyopererad och förbjuden varje ansträngning. Några vänner hade tagit henne bort från staden och sökte hålla folket ifrån henne. På söndagarna körde de henne in till staden och hem igen under sträng bevakning. Men det såg man, att de inte skulle hindra henne att arbeta ihjäl sig. Hon var en av dem, som förbrinna snabbt och strålande.

Det, som kom först var alls inte den predikan jag väntat. I stället läste hon från papperet upp en allegori, en liknelse. I en stad ledo innevånarna av en svår sjukdom, som alltid höll sig kvar där och skördade många liv. Slutligen kom en läkare och lärde dem, hur de skulle bli av med denna fasa och plåga. Han sade dem, att de drucko förgiftat vatten och åto oren mat. Han lärde dem, att om de anlade ny vattenledning och lade om livsmedelsförsäljningen och gatuhållningen så skulle pesten försvinna. Och stadens innevånare tackade honom gråtande för hans lärdomar, de upptecknade hans ord, underhöll en hel stab av uttolkare och byggde tempel, där de upplästes varje söndag. Men pesten var lika svår. Då uppstod någon, som sade: kanske var det meningen, att vi också skulle följa den gode läkarens råd för att bli av med vår plåga? Men då upprördes stadens befolkning och spärade in förslagsställaren på därhus. Vilket dyrbart och vansinnigt experiment skulle inte detta bli? Nej, läkarens ord voro avsedda att lyssna till men inte att följa. En träffande bildlig framställning, alltså, av kristenhetens sätt att anamma kristendomen. Men det var väl inte för att höra detta, som församlingen fyllde salen till trängsel? Nej, det var det inte. Medan man sjöng ännu en psalm, släcktes belysningen så när som på en lampa, vars sken föll på prästens ansikte.

My people, sade hon till åhörarna, mitt folk, och angav sig därmed själv som det hon var: en själasörjare. Men annars var hennes predikan så olik en vanlig sådan som möjligt. Att hålla en engelsk publik så länge i andlös uppmärksamhet utan vare sig humor eller sentimentalitet som hjälpmedel var redan det en prestation, som fyllde en med häpnad. Vidare var det ett originellt drag hos en präst att hos vetenskapen och dess landvinningar söka stöd för sin tro på gudsríkets förverkligande. Som universitetskvinna hade miss Royden en levande tro på och beundran för vetenskapen. Dess möjligheter voro outtömliga. Vetenskapen kan, om den föresätter sig det, göra jorden till ett paradiset och skapa goda livsvillkor för jordens hela befolkning genom att upptäcka orsaken till sjukdomar och läkemedel att bota dem, genom att använda krafter och rikedomar,

som vi ännu blott ana. Men detta beror därpå, att vetenskapsmannen erkänner intet bedrägeri och inga inkonsekvenser. Han vet att en viss orsak måste medföra en viss verkan och böjer sig för det ofrånkomliga sammanhanget. Men på det moraliska området vill människan inte erkänna att samma lag råder och har därför blivit kvar på den låga ståndpunkt, där forntida hednapräster befunno sig, som trodde att regn kom, om de trummade och skreko rikligt högt till sin gud. Människan är ond och vill bli väl behandlad. Hon är hatfull, hämndlysten och egoistisk och räknar på att vara lycklig. Hon skadar andra och tror att hon gagnar sig själv därmed. Inom det moraliska området tror man icke heller på möjligheten av framsteg. Skulle då människan ha fått gåvan att genomtränga och behärska hela världen och icke kunna lösa sin egen olyckas gåta! »Man kan inte ändra den mänskliga naturen!» Naturligtvis kan man! sade prästen. Låt oss försöka.

Predikan avslöts med välsignelsen, icke uppläst bara utan prästerligt meddelad. Ingenting kunde ha gjorts enklare eller mera värdigt.

Senare läste jag några av miss Roydens predikningar. De voro alla rika på tankar och vetande, men hade också något mer, något eggande och lyftande, bevakande.

Miss Royden och hennes anhängare ha gjort det till en hederssak att utverka rätt för kvinnan att bekläda prästämbetet inom engelska kyrkan. De ha bildat en liga, förstås, och ge ut en tidning, som sköter kampanjen. Med en sådan kvinna i spetsen har rörelsen en position, den icke äger i ett land, där vi sakna sådana populära personligheter inom deras led, som skulle komma ifråga. Miss Roydens gåvor som själasörjare stå nämligen ett gott stycke över den manliga medelnivån. Av den redogörelse för striden, som miss Royden lämnat i *The Church Militant* framgår också, att motståndet hos engelska prästerskapet är att söka i en kvarleva av den mystiska föreställningen att kvinnan just i sin egenskap av kvinna är oren och därför ovärdig att utdela sakramenten. I förbigående sagt, lär enligt Lydia Wahlström motståndet i de skandinaviska länderna bottna i samma vidskepelse.

Det finns kristna i England, inte minst kvinnor, som klandra miss Royden för att hon kastat in sin personlighet i striden att uppnå erkännandet av kvinnans rätt till prästämbetet. De mena att hon ödslar krafter på något yttre, oväsentligt. Men miss Royden har ett feministiskt förflutet och kan inte betrakta detta som något oväsentligt. Därför har hon tagit upp striden mot fördom och konventionalism inom kyrkan.

Inom de engelska fria samfundet är ju kvinnornas ställning ofta jämbördig med mannen. Inom frälsningsarmén har kvinnan samma ställning som mannen. Hos kväkarna ha de, vad som är märkligare, åtnjutit denna rätt ända sedan rörelsens början på 1600-talet. Denna tradition inom kväkarsamfundet har hos dess kvinnor utbildat trygghet, säkerhet och osökt självfallen värdighet.

På kväkarnas silent meetings, där alla sitta tysta, insvepta i en tystnad, full av frid och innehåll, kunna kvinnorna bryta tystnaden och tala likväl som männen, om den Inre Rösten kallar dem. Kvinnor leda vidare företag med män som medhjälpare

kanske nästan lika ofta som tvärtom. Miss Ruth Fry, vars namn nämnes med värdnad över allt, där man känner närmare till kväkarnas arbete för de av kriget nödlidande, leder från högkvarteret i London arbetet i War Victims Relief Committee.

Denna Ruth Fry, som med heder uppbar det berömda namnet Fry, var en av de älskligaste kvinnor jag någonsin träffat. Hennes godhet och hjälpsamhet mot en främling var något alldeles för sig även i ett land, där människorna gärna ta emot en hövligt och vänligt. Den betydde mycket mer, därför att den ingenting hade med form att göra, utan kom rakt ur hjärtat. Att återkalla minnet av kväkargudstjänstens djupa tystnad i en samlingsal utan en symbol, utan altare och utan orgel, är att åter känna denna samma frid som då falla över själen. Och de par timmar jag en gång tillbragte ensam med henne i hennes lilla hem, genomgår jag åter och åter i minnet och välsignar henne. Min värde-mätare på människorna har slutligen kommit att inskränka sig till graden av deras frihet från eller bundenhet vid det som den kristna terminologien kallar världen. Ruth Fry är en av dem, för vilka världen knappast existerar i relation till henne själv.

— Men varför, frågade jag henne, är ni förbi världen som problem, som frestelse och som smärta, medan de vi andra, även de, som teoretiskt genomskådat den och dömt den värdelös, dock falla, när världen nalkas i den form, som för var och en är den rätta frestelsen?

— Det är ingen förtjänst, sade hon. I don't happen to care, that's all.

Det stora absorberande arbetet är henne nog. Nu, efter fredsslutet är det ju mera likt annat internationellt hjälparbete, till exempel Rädde barnens, Röda korsets. Men under kriget betydde det att skaffa de unga kväkarna, som voro värnpliktsvägrare, rätt och möjlighet att arbeta på en fredlig uppgift i stället för en krigisk och rätt att ägna sig åt den. Hade hon icke kunnat för myndigheterna peka på att hon kunde sätta den unge mannen att bygga hus åt de husvillor i Nordfrankrike eller något därmed jämförligt, så hade myndigheterna väl knappast släppt honom. De voro ofta mycket hårda mot dessa unga. Jag har själv hört modern till en värnpliktsvägrare berättat fast otroliga, sibiriska ting om vad som vederfors hennes son i fängelset.

Kväkarna driva ingen direkt missionsverksamhet. Men över allt där deras blå och röda stjärna fästs på ett hus: i Warschau, i Wien, i Budapest, i Köln, till tecken att de här ha sitt högkvarter, där är också ett centrum för ett bestämt andligt inflytande. Det är inte därför att de ha Quakerspeisung eller Mutterberatungsstelle. Det ha andra också. Men det är därför att folk vet, att dessa människor, som nu komma och hjälpa, de ha för sin del konsekvent löst problemet om en kristens förhållande till kriget. När alla andra funno tusen skäl varför en kristen skulle med liv och lust deltaga just i detta krig, så höllo sig kväkarna orubbligt till Kristi egna ord, kompromissade icke, och vägrade att vara med. Och människor över hela världen som med fasa och leda minnas kriget och med samma fasa se hur det hopas material till nytt krig igen, de börja säga sig: är inte detta det enda radikala sättet att utrota kriget? Kväkarna ha rätt.

— Vad är hemligheten med kväkarna?

Såväl konstnärliga som enklare
SVENSKA MÖBELFABRIKERNAS

MÖBLER

KAMMA RAHBEK OCH THOMASINE GYLLEMBOURG.

TVÄNNE MÄRKESKVINNOR I DANSKT KULTURLIV. FÖR IDUN AV MARIA HOLMSTRÖM.

(Forts.)

II.

DET OMAKA ÄKTENSKAPET.

EHURU HEIBERG I MÅNGA AVSE-
enden var en den nya tidens man, var han
det icke i fråga om äktenskapet. Här till-
hörde han i mångt och mycket den tid, vars
föreställningar han på andra områden med
skärpa sökte bekämpa. Man frestas antaga,
att "Nytan och Dygden", som hans vän
Rahbek så varmt besjög, spelat in vid hans
val av maka. Ty som hemgift erhöll Heiberg
enligt lagligt kontrakt rätt till sin svärfars
dispaschörsbefattning, då denne kom att avgå
från sysslan. Härmed vare hur som helst, så
måste, fastslås, att Heibergs val var så olyck-
ligt som möjligt. Han, mannen med den skar-
pa intelligensen och det klara, kritiska förstå-
det, upplysningsfilosof och rationalist, äktade
ett barn, naivt vida över sin ålder, avgudat
och bortskämt i sitt hem samt icke blott ro-
mantiskt överspant utan också utrustat med
ett starkt religiöst känsloliv.

Att Heiberg icke saknade hjärta kom läng-
re fram — tyvärr för sent — till synes, lik-
som också att han verkligen älskade eller un-
der årens lopp lärt att älska sin hustru, ehuru
han som många stolta och myndiga män före-

frågade mig en dag en politiker, sedan
vi en stund lyssnat till en kväkare, som
levat en längre tid i Moskva och för en
grupp politici försvarat Sovjet-Ryssland.
Varför är de så fullkomligt lugna och tryg-
ga, som nu till exempel den där unge
mannen var i vårt kritiska sällskap? Jag
själv kan aldrig komma över mitt pinsamma
självmedvetande: hur låter det jag säger
nu, hur tar jag mig ut för de andra?

— Därför att de tillhöra en större en-
het och helt enkelt icke ha något eget
isolerat jag att lancera, svarade jag efter
deras böcker.

— Det är en omskrivning, icke en för-
klaring.

— Därför att Det Inre Ljuset upplyser
dem, och därför att de höra Den Inre
Rösten tala.

— Det förstår jag inte, sade mannen,
som tillbringade sina dagar i parlamentet.

— Då måste ni bli en av dem för att
förstå dem.

— Uteslutet.

— Då får ni heller aldrig klarhet i kvä-
karnas hemlighet.

Kväkarna ha ingen kyrka, inga symboler,
inga sakrament, inga präster. Dess stiftare
var den modigaste man, som väl funnits
och med den största tilltro på människans
förmåga att meddela sig med Gud direkt.
Skulle det någonsin falla dem in att kvin-
nan på grund av orenhet och lägre natur
behöver mannen som medlare mellan sig
och Gud?

Hela denna diskussion om kvinnans vär-
dighet att vara präst måste förefalla absurd
för kväkarna som tro, att till varje männi-
ska, som kan göra sitt hjärta stilla nog
och rent nog, kommer den Inre rösten,
och att alla äro delar i Gud, som löven
äro delar av trädet.

En i sig såsom kvinna oren människa
kan lika litet existera för dem som en
oren-Gud.

drog att dölja sina känslor bakom en hård och
ironisk yta.

Redan i början av deras samliv visade
det sig, hur föga Heiberg med all sin klok-
het förstod att bedöma kvinnohjärtat. För-
blindad av manlig egenkärlek och smickrad av
äganderätten till sin vackra, älskliga och be-
gåvade lilla fru, tänkte han fortsätta som lä-
rare och uppfostra henne efter eget, välbehag-
ligt recept. Framförallt skulle han veta att
plocka romangrillerna ur hennes täcka huvud.

Thomasine å sin sida kände ganska snart
med fin instinkt, att mannens kärlek icke var
älskarens. Den ridderlighet och den varma
erotik, som hon väntat att finna i sitt äkten-
skap, fanns där icke. Ja, där fanns icke ens
ömhet och mildhet. Den barskhet, som Hei-
berg satte upp emot hennes säkert ofta nog
prövande pjunkighet och blödighet, förskräc-
te henne, och hennes förskräkelse återigen
framkallade mannens sarkasmer.

Den första tiden slöt hon sig dock med all
hängivenhet, som låg i hennes natur, till sin
make. Heiberg var en ståtlig, välvuxen man
med hög panna och klara, genomträngande
ögon. Thomasine beundrade honom i allra
högsta grad, var obeskrivligt stolt över hans
litterära framgångar och övertygad om sin
ovärdighet att vara hans hustru. Denna öm-
mjukhetskänsla ökades ytterligare, då hon i
ett sällskap uppsnappat yttrandet: "Vilken idé
av Heiberg att äkta en så obetydlig flicka!"
Hennes kloke mans ord och önsknings varo
alltså för henne lag; hans beröm gjorde henne
lycklig och hans tadel tröstlös.

Dagar och månader gingo. Plötsligt för-
stod Thomasine, att hon skulle bli mor. Viss-
heten härom fyllde henne med jublande fröjd.
Redan vid denna tid hade hon insett, att hene-
nes äktenskap var ett misstag. Men nu skulle
hon få ett barn att slösa all den kärlek på
som brann inom henne, att ägna all den öm-
het, som var en del av henne själv.

Den 14 dec. 1791 födde Thomasine en son,
som i dopet fick namnet Johan Ludvig.

Den franska revolutionens idéer övade ett
starkt inflytande på Heiberg. I den mån han
anslöt sig till dessa, blev han illa sedd på
högre ort, och man började hålla ett vaksamt
öga på hans skribentverksamhet. På grund
av tidens stränga pressförhållanden anklaga-
des han ofta för pressförseelser och ådömdes
höga böter, dem han hade svårighet att gälda.

Men Heiberg var icke en man, som tog
hänsyn till egna fördelar. Vad som satte pen-
nan i hans hand var begångna oförrätter, som
han ansåg borde dragas fram i ljuset, i all syn-
nerhet när orätten drabbat en av de ringare
i samhället.

Dessa klammerier med rättvisan i fråga om
påståenden, som Heiberg ansåg fullt rättmä-
tiga, gjorde honom dyster och grubblande, då
han i hemmet var ensam med hustrun. Och
hon, som med ångest såg detta, funderade
förgäves över, vad som kunde vara orsaken
härtill. Hon längtade efter hans förtroende,
men givetvis fann Heiberg ingen anledning
att meddela sin barnsliga maka de bekymmer,
som tyngde hans sinne. Han besinnade icke,
att han därigenom skulle ha hjälpt henne upp
ur barnligheten, stärkt hennes självförtroen-
de och vidgat hennes omdöme. Och helt visst
skulle han av sin tänkande och begåvade
hustru fått höra flera kloka ord, än han
drömt om. Som det nu var förstummades

även hennes glättighet. Då hon satt med sitt
barn vid bröstet och mannen kom in i rum-
met, kände hon en iskyla kring hjärtat och
skalv som ett asplöv.

Barnet kom således icke att närma makar-
na till varandra — snarare tvärtom.

Vid ett tillfälle då den lille gossen insjuk-
nat, och Thomasine vid frukostbordet icke
kunde återhålla sina tårar, frågade Heiberg,
vad som felades henne.

"Ack", svarade hon, "jag är så orolig för
Johan Ludvig; måtte vår Herre i sin barm-
härthighet höra mina böner och inte ta gossen
ifrån mig!"

"Vår Herre!" utbrast Heiberg med ett iro-
niskt leende, "han bryr sig sannerligen inte
mera om din pojke, än han frågar efter sillen
där på fatet!"

Dessa oförlåtligt tanklösa ord av Heiberg,
som dock ingalunda var en gudsförnekare,
kastade den unga modern ner i stor förtvivlan.
Hon, som alltifrån sin tidiga barndom varit
van att i stort och smått hänvända sig till
Gud, och som nu nätterna igenom låg på knä
vid vaggan och under strömmande tårar bad
för sitt barns liv — hon började grubbla över,
om det verkligen kunde förhålla sig så, som
Heiberg sagt.

*

Den stolthet och myndighet som känneteck-
nade Heiberg och som var så malplacerad
som möjligt i hans förhållande till hustrun,
bidrog ute i det borgerliga livet till hans an-
seende. Hans popularitet växte i kapp med
åtal och böter. För sin lärdom, sin stränga
plikt känsla och arbetsamhet var han allmänt
aktad. De politiska och litterära klubbarna
kappades om att få honom till medlem, och
i hans hem började samlas allt vad litteraturen
och vetenskapen hade ypperst.

Heiberg var en synnerligen angenäm och
underhållande värd, alltid dräpande kvick,
framförallt i sin satir över tids- och rättsför-
hållandena.

Sedan den nybildade franska republiken
vunnit stadga, sände den en delegation till
Danmark för att av detta neutrala land för-
skaffa sig det erkännande, som den genom
sina segerrika vapen hoppades vinna av andra
stater. Delegationerna voro åtföljda av en del
"kommissarier" med praktiska eller veten-
skapliga uppdrag, och snart gävo dessa ut-
länningar i gemen en ny och säregen prägel
åt det köpenhamnska gatulivet. Var de vi-
sade sig med sina trefärgade kokarder, stod
folk stilla och bekikade dem, "som om de
kommit från månen", somliga med hat, andra
med sympati i blickar och åthävor, allt efter
vars och ens politiska uppfattning.

Greve Bernstorff mottog de främmande
sändebuden med diplomatisk hövlighet, och
den högre aristokratien följde med få undan-
tag hans exempel. Nu blev man i mera fram-
skjutna adliga och borgerliga kretsar ytterst
angelägen att som gäster få räkna de bildade
och belevade fransmännen, vilka medförde
friska fläckar från den stora vida världen.

I novellen *To tidsaldre* har fru Gyllembourg
givit en intressant skildring av denna epok i
Köpenhamns historia, visat det förunderliga
inflytande, som dessa främlingar kommo att
utöva på åskådningar och sedvänjor och den
mängd av små reformer, som efter franskt
mönster infördes i hemmen.

Det dröjde icke länge, innan flera av dele-

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. . . Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

Mina levnadsminnen.

Av HELENA NYBLOM.

(Forts.)

gationens medlemmar blevo upptagna också i Heibergs hus, och den sympati, varmed de möttes av den politiskt intresserade, intelligenta värden, gjorde, att de mycket snart kände sig fullt hemmastadda där.

Den unga frun, som blyg och rodnande men med stort behag fullgjorde sina husliga plikter, tilldrog sig genast deras uppmärksamhet. Inte minst förvånades de över den lätthet, varmed hon konverserade på deras eget språk. Heiberg själv studsade häröver. Och när han iakttog det intryck hans obetydliga hustru gjorde på dessa fransmän och med vilken finhet de ägnade henne sin hyllning, kände han sig ganska smickrad.

Thomasines kvinnliga instinkt sade henne genast, att hon var föremål för de främmande gästernas beundran. Detta verkade, att hon för första gången i sitt liv började förnimma ett visst självförtroende, hennes förfrusna sinne tinade upp, och hon fylldes efterhand av en livsglädje, som gjorde henne alldeles förtrolande.

Då hon märkte att mannen på grund av fransmännens courtoisie fått en ny syn på henne, ja, rentav började bemöta henne med ömhet, lämnade detta henne fullständigt oberörd. Det sårade henne, att andra skulle behöva lära honom, vad han ägde i sin egen hustru, och hon kunde icke finna annat, än att det blott och bart var fåfänga över hennes oväntade triumf, som ändrat hans sätt. Nu, sade hon till sig själv, utmärker han mig vid alla tillfällen, han som aldrig bevärdigat mig med sitt förtroende utan tvärtom låtit mig känna, att jag intet kunde vara för honom. Nu drager han mig in i varje samtal med dessa främlingar, emedan han ser, att det behagar dem, vill att jag skall spela och sjunga, han som förr alltid lämnade rummet, när jag satte mig till klaveret. Är nu denna förändring framsprungen av kärlek till mig? Nej, alltsammans är *fåfänga* och intet annat!

En av fransmännen — hans namn var *Duveyrier* — hade med fint väderkorn uppdat det kyliga förhållandet mellan makarna och begagnade sig därav till att vinna en lättköpt amour.

Den unga kvinnan lyssnade till honom med nedslagna ögon. Dessa passionerade kärleksförklaringar genombävade henne med nya, okända förnimmelser. Hon erfor på samma gång en själens sötma och en skräck. Snart kände hon, att mellan henne och denne man existerade en hemlighet, som kunde bli ödesdiger för dem bägge. Men det hjälpte icke, att hon skygg drog sig undan honom. *Duveyrier* var intagen av en så lidelsefull åtrå, att han icke längre var herre över sig själv. Med glödande ord sökte han övertyga henne om kärlekens rätt att slita de formella band, som utgöras av ett äktenskap utan kärlek.

Nu sökte Thomasine väcka sin makes uppmärksamhet på förhållandet genom att bedja honom att inte så ofta föra fransmännen till deras hem. "En och annan av dem gör mig en cour", sade hon, "som kan bli farlig för min sinnesfrid." Heiberg skrattade överlägset och svarade: "Å, intet annat, du har din frihet!" Detta svar sårade hustrun djupt och avlägsnade henne ännu mera från mannen.

Lyckligtvis blev *Duveyrier* plötsligt hemkallad till Frankrike. Men ehuru Thomasine nu kände sig befriad från stor ångest och vända, saknade hon dock mera än förut en människa, som hängav sig åt henne med kärlekens hela styrka.

(Forts.)

MEDAN FRÖKEN ZETTERBERG UPPTRÄDDE, såg jag henne en gång i ett stycke av *Drachmann*. Jag tror det hette "Strandbybor". Hon framställde där en fiskarflicka, och jag minnes blott en scen av stycket, då hon kommer ut från sin boning och sättes i en bekväm stol. Hon har varit sjuk och går ännu med svårighet. En av hennes kamrater ger henne en kudde att stödja huvudet emot och hon vänder sig om och säger "tack". Detta enda ord sade hon med ett så varmt och innerligt uttryck, att jag aldrig har glömt det. Så besynnerligt att man genom många år kan minnas, och ännu röras av ett ord, en blick, ett leende, medan så oändligt mycket annat går en spårlöst förbi. Det måtte väl bero på att dessa glimtar ha varit så äkta, ha innehållit så mycken värme och sanning att de gjort en mera gott än all tomhet man förresten har fått hålla till godo med. Underligt är att flera av dessa djupa och lovande förmågor så tidigt ha försvunnit från scenen! Det är inte många år sedan fröken *Flygare* gjorde så stark verkan som framställarinna av *Strindberg* — och så försvann hon.

Teatern har alltid haft stor tilldragningskraft på mig, och därför kommer jag dit så litet, då det så sällan ges vad man hoppas och väntar. Vilken stor makt det är, har ingen förklarar med mera värtaliga ord än *Hamlet*, då han instruerar skådespelarna huru de skola uppträda. Alla skådespelare borde ha dessa *Hamlets* d. v. s. *Shakespeares* ord uppskrivna och hängda över sitt tvättbord till dagligt studium och meditation. Få äro de, och få ha de antagligen varit, som förstå att tränga in i naturen och på ett konsekvent och levande sätt återge ett mänskligt väsen, både dess temperament och karaktär. Och tyvärr tycks uppgifterna bli tunnare och tunnare. Man kan lugnt bränna hela vagnslas av skådespel, både allvarsamma och muntra, som under de sista tjugåren ha framkommit, både av nationella pjäser och översättningar från andra språk. Virtuositeten i att bygga ett skådespel har stigit fort, så att många förstå konsten att spinna en intrig, att svarva slående repliker och spänna åskådarnas intresse. Men detta är väl inte allt, som behövs. Man borde väl av ett skådespel få ett koncentrerat intryck av livet, både av dess allvar och munterhet, av dygden och lasten, kort sagt, av alla dessa "gammalmodiga" saker som utgjorde ämnet för *Shakespeares* mänskliga diktning.

Jag har funderat en del över grunden varför så få dramatiska artister äga förmågan att helt rycka åskådaren med sig, och jag har trott mig finna grunden i avsikten med deras framställning. Många äro de för vilka deras egen person är huvudsaken, och deras mest angelägna strävan att taga sig ut, antingen det är som första älskarinna, som hjälte eller i någon karaktäristisk eller komisk roll, så blir det för dem alltid det viktigaste att göra sig gällande, och så mycket som möjligt draga publikens uppmärksamhet på sin egen person. Andra studera publikens smak och anstränga sig att upptäcka vad som mest slår an på åskådarna, efter vilka upptäckter de sedan rätta sitt spel. Det är blott de verkliga genierna, som äga denna ödmjuka ro, som få dem att helt ägna sig åt studiet av den person de äro kallade att framställa och som kunna glömma både sig själva och publiken för att vara ett

med uppgiften. I denna deras artistiska ansvarskänsla ligger nog hela makten i deras konst. När man samlar alla de intryck man får vid läsningen av en *Jenny Linds* eller en *Garricks* konstnärskap, överbevisas man om, att de så helt och hållet gingo upp i sin konst, att de glömde sig själva och publiken. Och just därför ha de verkat så överbevisande starkt. Om dramatisk konst alltid hade varit vad den kan och borde vara, då skulle den aldrig ha råkat i misskredit hos själva de allvarligaste människor, men det kan man ju egentligen säga om alla stora uppgifter. Vi människor ha ju en märkvärdig talang att fördärva och förfuska allt, varför det inte är så besynnerligt om både religionen, kärleken och konsten från många håll blivit betraktade med misstänksamma blickar. Man glömmer att man aldrig skall bedöma en sak efter dess avarter, utan se, vad den kan åstadkomma i sin mest fulländade skepnad.

Det närmade sig en tid då vår familj började splittras. Min andre son, *Sven*, blev mycket ung löjtnant. Min älsste son, *Carl Göran*, drog till *Bruxelles* för att studera violinspel hos *Ysaie*. 1888 reste min dotter *Ellen* till *Paris* för att måla för *Aublet*.

I *Uppsala* hade man mera ro och mera tid än man med bästa vilja kan skaffa sig i *Stockholm*, och jag gav mig ro att skriva ett skådespel. Efter allt vad jag nu sagt om teatern, hur det skall vara och inte skall vara, kan det tyckas ganska oförsäkamt att själv vilja försöka klåpa med saken, men det får ursäktas mig, eftersom det är så länge sedan, och på grund av att jag på den tiden inte reflekterade så mycket över mina handlingar. Uppslaget till bemälda skådespel hade jag fått av det spanska skådespelet "*El gran Galeoto*" av *Echegaray*, som jag hade studerat med docenten *von Feilitzen*, medan vi bodde i *Annerstedtska* gården. Ämnet tycktes mig vara mycket dramatiskt, framförallt mycket allmänmänskligt. Det handlade om, huru "hela världen" genom sin misstanke och sitt skvalter gör sina offer olyckliga.

En hedersman, *Don Julien*, är gift med *Teodora*, en älskvärd och vacker ung fru. Han har tagit i huset en ung man vid namn *Ernesto*, son till hans egen avlidne välgörare, och det härskar en naturlig och glad vänskap mellan dem alla tre. Men "hela världen" kan ju inte se enkelt och vackert på detta, man börjar misstänka, att det är ett kärleksförhållande mellan de två unga, och nu börjar det tissla och tassla omkring dem. Äkta mannen blir först förbittrad över de halvdolda råd och häntydningar, har får av välmenande vänner; men sedan växer hans misstankar, och svartsjukan börjar martera honom. Emellan de unga insmyger sig en ängslig skygghet; de börja grubbla över sina känslor och bli slutligen verkligt djupt förälskade i varandra. Emellertid undvika de att på något sätt underblåsa den lidelse som de känna bemäktiga sig dem. *Teodora* älskar alltjämt sin man, och den unge mannen vördar honom och är honom tacksam för all hans generösa godhet. Men oaktat alla deras ansträngningar är skenet emot dem, och *Echegarays* stycke slutar med att *Don Julien*, dödligt sårad i en duell han har genomkämpat för sin hustrus ära, söker sin tillflykt i *Ernestos* våning, dit just *Teodora* har gått, för att beveka honom att lämna *Spanien*. Den döende äkta mannen kan inte förklara sin hustrus närvaro hos den unge mannen annat än på ett enda sätt; och då de svära på sin oskuld, ber han dem knäböja framför sig och se på varandra. Han vill gö-

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt
Högfin kvalitet
Tillverkare: A. Bol, Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

CRÈME DE CHOLEPALMINE
Antiseptiska hudmedel, säljes å apotek, av parfym-, speceri-, sybehörs- och färghandlare, perukmakare m. fl. i tuber à Kr. 1.50 och 80 öre.

ra sig överbevisad om att det är *ljus*, inte eld, som utstrålar från deras blick. Det egendomliga och gripande i styckets upplösning är detta, att de inte *kunna* se på varandra, ty i samma ögonblick känna de att de älska varandra. Don Julien dör, och Teodora faller avsvimmad till golvet. Då lyfter Ernesto henne i sina armar och säger: "Nu är du min. 'Hela världen' har kastat dig i armarna på mig." Stycket är skrivet på vers, som klinga både melodiska och naturliga.

Det föll mig aldrig in att översätta det spanska stycket till svenska. Det skulle för det första alldeles ha överstigit min förmåga och dessutom föreföll det mig så helt spanskt och så helt olika våra förhållanden i yttre avseende.

Det var idén i stycket, som jag fann skulle kunna passa lika bra för alla land och alla folk, och jag gjorde därför om det spanska härliga poemet till ett svenskt borgardrama. Då det emellertid inte i vårt land förekommer den sorts dramatiska tilldragelser, som plötsligt avskära handlingen, lika hårt som när en järnridå går ner, gällde det att få ett annat slut på den äkta mannens liv än döden i en duell. Jag lät honom bli skjuten av upprorssinnade arbetare, vilka han hade försummat, sedan svartsjukan hade bemäktigat sig honom och tagit alla hans tankar i anspråk. Naturligtvis förlorade upplösningen av stycket betydligt härpå, men hur nu hela kompositionen var med sina förtjänster och brister — isynnerhet det senare — så intresserade det livligt August Lindberg, som inövade stycket med mycken omsorg och fick det att gå utmärkt. Han själv spelade den äkta mannens roll, och fru Julia Håkansson, som gjorde hustrun, var i hög grad intagande och själfull. Gunnar Wennerberg (den äldre) sade om henne: "Det var då äntligen en gång en *kvinn*a, inte blott en *dam*, som visade sig på scenen." Tore Svennberg som den tiden var en begynnande konstnär, gav den unge mannen på ett mycket tilltalande sätt. Han var ännu något tung i rörelserna, men hans vackra utseende och varma spel gjorde sig likväl gällande på ett sympatiskt sätt.

En av rollerna utförde numera avlidne skådespelaren Oscar Eliason alldeles glänsande. Han skulle framställa en ung glop, som beständigt skämtar och inte alls uppfattar den tragedi, som försiggår omkring honom. Jag hade begått det stora felet att låta honom vara närvarande och vitsa i en mycket allvarlig scen, då han är på tu man hand med älskaren, som lyssnar efter upprorsmakarnas ankomst. Följden var, att publiken var upptagen av att lyssna till Eliasons muntra repliker, och Svennberg beklagade sig rättmätigt över, att man allt för litet ägnade uppmärksamheten åt *hans* yttranden, som dock var det viktigaste i hela scenen. Eliason var en av dessa stora förmågor vars tidiga bortgång var en oersättlig förlust för scenen. Han förstod att göra något av den minsta uppgift som blev honom anförtrodd, och man fick intrycket av, att den dramatiska scenen var hans naturliga element, där han kunde exponera alla sina krafter.

Innan "*Hela världen*" kom till uppförande, hade jag fått en stor skräck. Echegarays "*Gran Galeoto*" hade nämligen blivit översatt till tyska och därifrån till svenska. Det hade just blivit antaget på Dramatiska teatern och skulle spelas före mitt skådespel. Jag tog mod till mig och reste in till Stockholm för att se det, och som jag trodde "*lasciare ogni speranza*". Men jag tillstår, att det inte nedslog mig, då jag fann översättningen

från tyskan och denna från spanskan synnerligen svag. De mycket vackra och poetiska spanska verserna hade blivit omgjorda till ganska banal tysk prosa, vilken därefter åter hade blivit översatt till svenskan. Följden var att Echegarays stycke för den som kände det hade mist all sin charm. Isynnerhet kunde jag inte försona mig med att den tyske översättaren hade utelämnat det sista gripande momentet, då don Julien vill överbevisa sig om de ungas oskuld genom att förmå dem att se på varandra.

Alltså uppfördes mitt stycke och gjorde oaktat alla drumligheter däri stor lycka. Ingen kunde falla på att jämföra det med det mästreliga spanska dramat. Studenterna jublade, och jag blev så rädd över deras stormande applåder, att jag genast sprang hem för att ordna supén för de av mina stockholmsvänner som hade kommit till Uppsala för att övervara premiären.

Sedan tog Lindberg "*Hela världen*" med sig på en turné genom Sverige, och i Stockholm gjorde han mycken lycka därmed. Han sade mig att skådespelarna hade tyckt om att deras repliker föllo så naturliga, och om sitt eget spel yttrade han, att det var med den rollen han första gången hade erövat stockholmarna.

Vi hade några mycket glada kvällar efter föreställningarna, och jag måste tillstå, att det var en tjusning att se de personer, man har framställt, bliva levandegjorda; liksom man blir lycklig över att höra toner till en dikt man har skrivit. Kanske man ser sig uppfattad på ett annat sätt än man hade tänkt, men däri kan ofta ligga något intressant och överraskande, och det är liksom ett bevis för, att vad man har diktat måtte ha innehållit något levande, eftersom det kan återgivas så olika. En härlig konst är dock den dramatiska. Och fastän den är försvinnande som en havsvåg, ersättes kanske dess korta varaktighet genom intensiteten i dess ögonblickliga verkan. Till fru Hennings jubileum har jag uttryckt mina tankar härom tydligare i en dikt, som jag därför citerar.

Alt hvad en Digter i Stilhed synger
Flyver i Luften som Blomsterfrø;
Ukjendte Vinde det lydløst gynger
Henover Enge og bölgende Sø.
Tavst han ser det forsvinnende glide,
aldrig får han med Vished at vide
Om det skal voxte igjen, eller dø.

Men den Kunst som paa Scenen træder,
Lever fuldt en eneste gang.
Lever i Smerter og i Glæder,
Som den os alle at dele tvang.
Alt som er bedst, blev kort os givet,
Kort som Kjærligheden og Livet,
Kort som Tonerne i en Sang.

Tak, hvormed vi de Døde ære,
Lønner ej deres Livstids Savn.
Fryd er det kun at helt kunne være
Et med sin Kunst, med sig selv, med sit Navn.
Røre og ryste saa Hjerter græde,
Tænde som Flammer en livstærk glæde,
Fylde med Jubelens Roser sin Favn.

Nu ligger "*Hela Världen*" i botten av mitt bokskåp. I många år har jag inte tittat på den och jag tror jag skulle bliva mycket missbelåten om jag vågade försöket att återläsa den.

Kap. 25.

RESAN TILL ITALIEN.

VINTERN 1888 VAR JAG NÄSTAN helt upptagen av omtalade skådespel, men jag längtade till våren, då jag skulle få resa och hämta min flicka i Paris för att med henne besöka Italien. Jag hade förut i min första

ungdom varit i Paris med min far, men hade då inte fått något starkt intryck av världsstaden. Nu tillbringade jag en månad där och bodde i ett hem. Min dotter tillsammans med två unga svenska flickor hade nämligen en liten vacker privat våning och eget hushåll. Men inte heller nu gjorde Paris synnerligt djupt intryck på mig. Kanske berodde det på att jag inte var där tillräckligt länge för att förstå, hur mycket man där har att lära sig på alla områden; men som yttre anblick verkade Paris mycket kallt på mig. De oändliga boulevarderna likna alla varandra, mest upptagna av butiker, kaféer och restauranger. Till och med den beundrade "*Place de la Concorde*" tycktes mig vara ett ödsligt stenhav. Hela den mest trafikerade delen av Paris ligger så slätt, utan någon överraskning av utsikter mot fjärran, och gjorde på mig ett karaktärlöst intryck. Seinen med *Nôtre Dame* utgör ju ett undantag. Men när jag jämför Paris med Italiens städer, så hjälper det inte, att Frankrikes huvudstad är så mycket större och elegantare, ty själva den minsta håla i Italien har något personligt att bjuda på, antingen i situationen eller också i något sällsynt mästerverk i konsten. Alltid finner man en kyrka eller ett palats, en staty, en brunn, en gammal amfiteater — ofta något av allt detta samlat på en liten fläck, varifrån det utstrålar sin karaktär över hela stället.

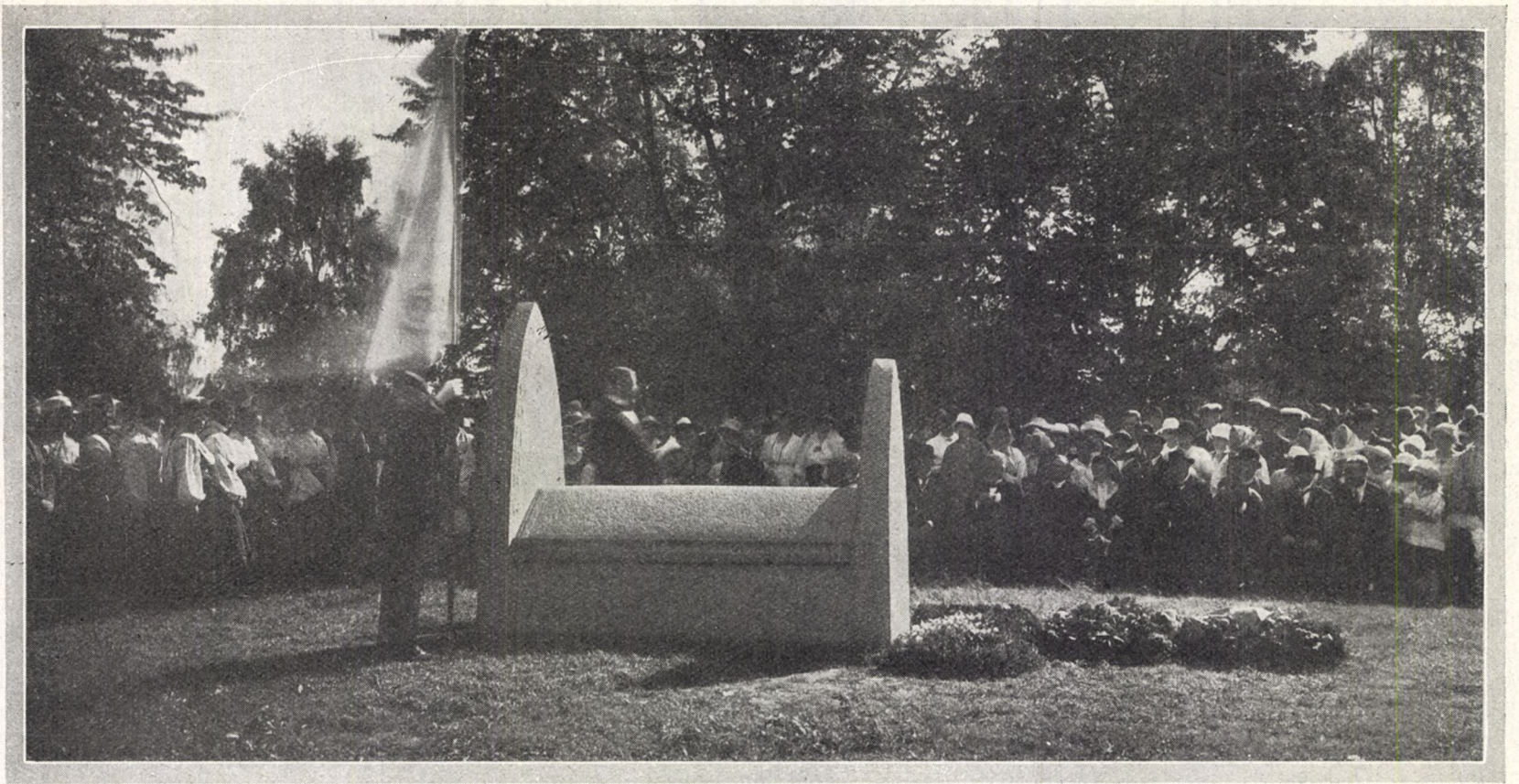
Naturligtvis finns det oändligt med konst att beundra i Paris. Men staden är så stor att enskildheterna drunkna och försvinna i detta vidsträckta byggnadskomplex, vars totalintryck lämnade mig kall. Dessutom bör man ha mycket pengar för att kunna leva i Paris även en kort tid. Automobilerna fanns inte på åttiotalet, och droskor voro dyra att taga för längre utfärder. Allt annat kostade också mycket pengar. Skulle man äta på goda restauranger, gå på teatern — ständigt var det fråga om att få pengarna att räcka till. I Italien bestå ju inte de huvudsakliga nöjena i matvaror och varietéer, man kan sitta timtal på en bänk och beundra utsikten från en av Rlorens kullar eller vid Sorrentos stränder. Man kan driva omkring halva dagen i Villa Borghese eller Doria Pamfili, utan att längta efter ombyte, och till och med i de minsta småstäder finnes något personligt och egendomligt som fångslar en så att man gärna stannar där länge. — Kanske vill man också stanna länge i Paris — om man har varit där länge. Har man varit där kort tid, vill man helst bort. Och dock hade vi det ganska bra i Paris. Då jag kom till stationen möttes jag av en stor förskräckelse. Min dotter var inte där, men jag möttes av den unge målaren Gunnar Wennerberg, som underrättade mig om, att hon hade insjuknat häftigt efter att ha fått någon oriktig medicin från apoteket. Emellertid var hon redan på bättringsvägen, och då jag nådde hennes bostad var hon uppe och klädd. En av hennes kamrater var Ida Moritz, sedermera Ida Brag, den nyligen avlidna utmärkta sångerskan och sånglärarinnan. Den tredje i det lilla hushållet var också sångerska. En liten vacker svensk jungfru skötte köket och lagade förträfflig mat och vi bodde ostört och ganska trevligt i våningen.

Våren nalkades och vi voro det mesta av dagen i det fria. Under min dotters uppehåll under vintern i Paris hade hon gjort flera angenäma bekantskaper. Först och främst var hennes lärare Aublet och hans gamla mamma obeskrivligt vänliga och goda emot

KJOL BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT- & FÄRGERI AB + GÖTEBORG

I VARJE HEM BÖR FINNAS
IDUNS KOKBOK
PRIS KR. 10:—

Den högtidliga invigningen av gravmonumentet över Anders Zorn i Mora. Dr E. A. Karlfelt talar. Strax till höger om monumentet sitta grosshandlare Herman Lamm, ärkebiskop Söderblom, fru Zorn och prins Eugen. — Berta Hallgren foto.

henne. De bodde i Neuilly, en av Paris förstäder, där Aublet hade en villa och en liten trädgård. Aublet visade sig mycket intresserad av min dotter Ellens målning. Hennes färgsinne glädde honom och hon begagnade sig förstående av hans goda råd och anvisningar och gjorde hastiga framsteg. Gamla madame Aublet visade henne ett moderligt deltagande. Hon måtte ha tyckt det vara ganska underligt att tre unga flickor, utan skydd av någon äldre dam, hade sitt egna hushåll i Paris, vilket ju också var vitt skilt från franska begrepp och seder. Också ägnade hon den unga flickan en den mest deltagande omvårdnad.

Med undantag av Aublet och hans mamma såg jag ingen av min dotters Parisvänner. Hon hade varit ett par gånger hos George Sands son, som hade två unga, mycket vackra döttrar, och dessutom hälsat på unga Gunnar Wennerbergs vänner, bestående av en äldre rik dam, vars son hade ett vackert landställe nära Paris, och en ståtlig villa i Cannes.

Prins Eugén, som ännu var kvar i Paris, bjöd oss en annan kväll på teatern, där vi sågo "Henrik den tredje och hans hov". Stycket var uppsatt med mycken smak och kunskap, spelet rörde mig föga, fastän det var den berömda Monet Sully, som hade huvudrollen. Aktrisernas sätt, att jämt spela för publiken, att, så att säga, vädja till dess applåder, tog bort all illusion av sanning i deras uppträdande, och för våra nordiska sinnen ter sig "klacken" fullkomligt vidrig. Denna samling av gamla skalliga herrar, som sitta mitt på parketten och på ett givet tecken vända näsorna emot varandra, och därefter utbryta i stormande applåder, verkar på samma gång motbjudande och komisk och lägger ett avgörande hinder för publiken, att spontant visa sina verkliga känslor. Hur artister kunna låta sig nöja med denna köpta hyllning förekommer andra nationer alldeles ofattligt.

Teatersalongen företedde förresten en vacker anblick. Det var på den tiden bruk i Paris, att alla de unga damerna sutto på för-

sta bänken i raderna och de äldre mera i skymundan. Följden av denna anordning var, att vart man såg, möttes man av unga, blomstrande ansikten, verkligen en hel blomsterflora av ungdom och skönhet. Moderna voro också särdeles tilltalande den vintern, klänningen bestod av ett uringat blusliv, kjolen var varken för snäv eller för vid, för kort eller för lång, men rätt nedhängande i naturliga veck. De unga flickorna buro aldrig smycken, men desto mera utmärkte de unga fruarna sig i dyrbara pärlhalsband, diamantheadem och smala armband, som slingrade sig upp för de vita armarna, blixtrande av ädelstenar.

Då föreställningen var slut, väntade damerna i en rund sal på sina respektive vagnar, uppvaktade av sina herrbekanta. Det utvecklades då en ofantlig lyx i deras olika teaterkappor, som det var ett helt studium att betrakta. De sågo verkligen ut som en skara unga drottningar. Somliga klädda i guldbroderade purpurmantlar, som släpade på golvet, andra i hermelinskappor fodrade med guldbrokad, eller i vita starkt broderade atlaskappor. Där de stodo raka och orörliga som statyer med alla diamanter och pärlor i håret, i öronen och på halsen blixtrande i eldskenet var det onekligen en mycket vacker syn.

Iduns kvinnliga akademi

anhåller att våra läsare ville inkomma med förslag till pristagare för 1921 med angivande av någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset 1,000 kronor för belönande eller främjande av någon förtjänstfull kvinnlig gärning.

Respektive förslagsställare torde så utförligt som möjligt motivera sina förslag samt underteckna dem med sina fullständiga namn och adresser. Förslagen torde insändas till akademiens sekreterare, doktor Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, ju förr dess hellre, men senast före utgången av oktober månad.

Jag stod i dörren till denna salong dit prins Eugén hade fört mig, och kunde inte låta bli att fråga: "Tror prinsen att de ha roligt?" Men han svarade med mycket eftertryck: "Roligt? Nej, de ha så tråkigt!" Av erfarenhet visste han ju att den största glädjen och intresset inte alltid är att finna i den så kallade "societeten" som nog är sig ganska lik i alla länder. —

Det var utan synnerlig stor saknad jag lämnade Paris och styrde kosan söderut med min flicka. För många är ju Paris inbegreppet av Frankrike. För mig är det två alldeles olika ting. Jättestaden, överbefolkad av främlingar, där man som resande blott får intryck av lyx, som man inte längtar efter, nöjen, som inte glädjer en, och där det härskar outsläcktlig hunger och törst efter penningar, gjorde på mig ett fränstötande intryck — som förresten mer eller mindre alla större städer.

Frankrike! — Å Frankrike, det är något helt annat! Allt vad Frankrike har varit för Europa under olika tider, det veta vi alla. Vem kan låta bli att älska detta fruktbara, sköna land med alla dess kulturminnen från konstens rikaste period, och med sitt idoga, präktiga folk! Liksom i alla de latinska länderna är familjelivet där av en helt annan innerlighet och sammanhållning än hos oss. Vi döma det franska folket efter societetsromanerna, som mest innehålla skandalhistorier från olyckliga äktenskap. Sådana saker förekomma överallt. Men vad som inte förekommer överallt är det starka bandet mellan föräldrar och barn, den uppoffring och trofasthet, som en fransysk son kan visa sin åldrande far eller sin ensamma gamla mor. I vilken biografi man läser, hjälten må nu tillhöra adeln eller bönderna, vara en konstnär eller en vetenskapsman, skall man beständigt finna samma brinnande kärlek till hembygden, till barndomshemmet, till föräldrarna eller minnet av dem. Kom inte och säg att det är ytliga människor vilkas liv visa sådana drag!

(Forts.)

VÅR TIDS DIKTNING BLIR HISTORIA

DEN BERÖMDA »UTLÄNDSKA lumpboden» står, tycks det, alltjämt högt i ära i Sverige. Också litterär tras-grannlåt går rätt bra, bara den säljs ur den. Hur många av oss ha inte — med den misstänkta tillfredsställelse det ger att dra ner sitt eget — sagt att den unga svenska litteraturen är tråkig, svag o. s. v. Det har därför sitt särskilt stora intresse, när en man, som har varm kärlek till litteraturen och djup insikt i den, ger denna yngre svenska vitterhet en hedersupprättelse. Den upprättelsen torde — för dem som ha vittnen behov — komma att föreligga i den del av den högt uppskattade litteraturhistorikern *Richard Steffens* »Översikt av svenska litteraturen», som behandlar tiden från omkring 1900 till 1920 — alltså intill nu — och som inom kort skall utkomma på Norstedt & Söners förlag.

Richard Steffen.

Vid ett besök, som rektor Steffen nyligen gjorde i Stockholm, hade han den älskvärdheten att ge en medarbetare i Idun en intervju. Det nya arbetet — berättade han — blir ett slags blandning av litteraturhistoria och läsebok. Varje författare, som kommit med i boken, är föremål för en liten inledande biografi och karaktäristik, varpå följer något utdrag ur hans arbeten.

Hur många författare ha då fått komma med som representanter för denna nya tid, vår tid? — Tjugonio. Det är inte många för två kvantitativt så rika litterära decennier. Sovringen har varit stark.

Till arbetet sluter sig emellertid ett utförligare register, som upptar den stora skaran av mer eller mindre kända skribenter. Det blir en lista med sina minst tre hundra namn — så många äro väl redan de nu levande författarna — med åtföljande data och korta karaktäristiker.

Arbetet inledes med en sammanfattning av grunddragen i denna vår vitterhet efter 1900.

— Jag har på det hela taget funnit den här framlagda litteraturen vida kraftigare och värdefullare än jag själv anade, då jag först på allvar började sysselsätta mig med den, säger d:r Steffen. Ett av dess intressantaste drag ligger i de starka divergenserna. Det nya originella finner man, tror jag, framför allt i »proletärdiktningen». I den förenas en naturalistisk framställning med en idealistisk livssyn. Martin Koch står för mig som det senaste decenniets litterära förgrundsfigur mer än någon annan. Jag tror inte, att det i världslitteraturen finns en hemskare bok än »Guds vackra värld» — hemsk framför allt därför att man så helt tror på sanningen av vad förf. berättar. Min framställning kulminerar för resten också med tre arbetardiktare: Harry Blomberg, Erik Lindorm och Ragnar Jändel.

I några fall kommer kanske mitt urval att väcka opposition, fortsätter d:r Steffen. Jag har t. ex. tagit med Oscar Stjerne, som jag anser vara en mycket god lyriker, Richard Vallner, som frambär en egenartad tankevärld, arbetarförfattaren Gustav Hedenwind-Eriksson, som inte är mycket känd utanför fackmännens krets, men som jag skattar som »filosofen på landsvägen» i vår nuvarande litteratur.

Men den nu så omtalade Pär Lagerkvist har jag utelämnat! Han kommer endast med i registret, och där kritiserar jag honom.

Endast en kvinna är med bland de tjugotta männen: Elin Wägner (inom parentes

sagt får hon en relativt utförlig och mycket sympatiskt hållen karaktäristik).

Förlaget har låtit intervjuaren taga del av ett korrektur på d:r Steffens arbete. Låt oss nu till slut med den utmärkte ciceronen kasta en blick på denna unga svenska litteratur, som alltså nu blivit litteraturhistoria.

I den inledande översikten erinras då först om hela raden av förgrundsfigurer, som markera vissa mer framträdande punkter i utvecklingen. Där äro först vid sekelskiftet: Karl Erik Forsslund, Henning von Melsted, Ossiannilsson, Hjalmar Söderberg, Vilhelm Ekelund, Henning Berger, Bo Bergman. Vidare behandlas allt efter deras debutår såsom sådana förgrundsfigurer: Sven Lidman, Anders Österling, Sigfrid Siwertz, Gustav Hellström, Albert Engström, Hjalmar Bergman, Ludvig Nordström, Elin Wägner, Ode Balten, Martin Koch, Dan Andersson, Erik Lindorm, Ragnar Jändel.

I stort sett, säger förf., behärskas dessa två årtionden av en tendenslös realism.

En tendenslös realism, ja! Men är det inte ofta så, att det är pessimismen som tränger djupast ner i tillvarons och människohjärtats skrymslen? Också framhåller förf., att de pessimistiska temperamenten äro särskilt framträdande under denna tid (kanske — då ju författarna anses som ett slags mänsklighetens »känslspröt» — av en finkänslig föraning om de hemiska lidanden, som snart genom världskriget skulle drabba mänskligheten). På tal om dessa »pessimistiska temperament» dröjer förf. särskilt vid Hjalmar Bergman och Ode Balten, som få intressanta och träffande karaktäristiker.

D:r Steffen erinrar också om de många andra tankeriktningarna, som till slut alla mer eller mindre förtona i den programlösa verklighetsdiktningen. »Programlös», ja — den nya litteraturen har inte haft några vidare program att samlas och ropa omkring, den har framträtt sökande, i regel anspråkslöst — den har mest åtrått att nå till den sanning, som gömmer sig endast i det dunkla, oroliga livet självt.

*¹ E. TH.

»Icke världskriget, utan biografen sätter gränsen.»

Våra författare om problemet filmroman och verklig roman.

D:r Steffen gör till slut i sin översikt följande intressanta uttalande:

»Kanske är, när allt kommer omkring, det som skall markera en ny period i litteraturens historia icke världskriget utan biografen.»

Vi ha vänt oss till några av de i översikten omtalade författarna och frågat vad de säga i saken:

August Brunius svarar:

Frågan är av stort intresse, men kanske för tidigt väckt. Atminstone skulle det väl vara värdefullast att få några uttalanden av dem som haft en dramatisk produktion före filmens genombrott och därför lättare kunna märka en inverkan på sig själva efter det teaterkonkurrenten blivit en makt. Min produktion är för liten för att lämna material till några väsentliga iakttagelser. Men då det är absolut säkert att jag i ett par avseenden tagit intryck av filmen, skall jag gärna bidra med dessa fakta, hur obetydliga de än må vara.

Först och främst en negativ lärdom! Jag skulle aldrig kunna tänka på att använda ute-sceneri i någon komedi eller något vardagsdrama, till den grad förkrossande överlägsen synes mig filmens förmåga att skapa naturscenerier vara över även en tämligen skaplig naturalistisk demonstrationskonst. Vad som för tio år sen skulle kunnat passera tämligen okritiserat i fråga om trädgårds-, park- och gatuscenerier är nu hopplöst föråldrat. Den moderna dekorationskonsten har hos oss först att lösa det romantiska och lyriska dramats sceneri, sedan kan den möjligen göra en stilriktig omfattning åt komedien. Tills vidare aktar jag mig för utscener, om de på något sätt kunna undvikas.

Den andra lärdomen är positiv. Utan filmen skulle jag inte kommit att tänka på nödvändigheten att under författandet och i hela konceptionen göra klart att det sker något i synlig mätto på scenen. För mig är det av naturen en frestelse att låta dramatik vara de skrivna orden, och därför måste jag kämpa mot ett ensidigt repliksnickeri: dramatik som skall spelas måste i någon mån röra sig med synliga sceniska symboler. Denna min strävan har kanske ännu icke kunnat märkas, men jag vet att i ett fall har den lyckats och i ett annat fall kapitalt misslyckats. Tyvärr är det i fråga om teater omöjligt att säga om det är författarens eller teaterns förtjänst och fel då det går bra eller illa, så jag kan inte vara säker på att lyckas med den detaljen nästa gång.

Detta är alltsammans. För övrigt är min ställning till den s. k. filmdramatiken, som icke är någon dramatik, absolut oförändrad. Jag avskyr den och önskar den av hjärtat allt ont. Men jag kommer att se den då och då, ty man lär kanske mest av sina fiender.

*

Ejnar Smith svarar på frågan om filmens inflytande:

Det är omöjligt att något som ingripit så starkt i den stora massans själs- och njutningsliv icke skulle ha inverkat på det litterära skapandet. Detta gäller både dramatik och berättarkonst. De nu så mycket omtalade och omskrivna dekorationsfrågorna vid teatern visa just, hur scenen i konkurrens med filmen drives att söka med fascinerande medel fånga själar. Det expressionistiska dramat söker ju intensivare än något annat tala genom bild. Det har knappt lyckats följa en hel tankekedja, utan stannat vid enstaka och oerhört gripande moment. Filmen, som har så mycken okultur och humbug på sitt samvete, har nått till att för den känslige skapa sådana moment. Biografens positiva och negativa inflytande på själva scenkonsten måste i sin tur inverka också på det skrivna dramat, d. v. s. på kompositionen. Människorna ha nog alltid hellre velat se än lyssna. Atminstone gäller väl detta svenskarna, som även när de läsa en bok, vilja ha den uppställd så, att de i den möta sig själva och sin värld. Filmen har skämt bort publiken, men

samtidigt gett den en del att fundera över, var och en efter sina villkor. Det är det industriella utnyttjandets fel, att så mycket strunt och smakförskämning följt med på köpet.

Filmen är en makt, som ej kan besegras. Det är ofrånkomligt, att den måste per fas et nefas inverka på författarkonsten. Inte för att författarne underdånigt böja sig för sin läskrets' smak, utan bara därför att de som individer tillhöra samma majoritet som publikaner och syndare samt endast på grund av sina olika skaplynnen tvingats söka särskilda skönhetsvärden och människohjärtats hemligheter.

*

Elin Wägner skriver:

För mig står d:r Steffens paradox som en orimlighet, redan därför, att jag anser biografdramera som en del av litteraturen, arbetande blott med andra uttrycksmedel. Ett biografdrama är i allmänhet blott en fotografisk översättning av litteraturen och arbetar strängt taget med samma teknik. Där författaren i sin historia beskriver ett landskap, där visar filmen det direkt, där han låter hjälten blicka tillbaka på sitt liv, där stoppas in ett par meter av en annan inspelning, när hjältinnans ögon glänsa av tårar se vi dem, om skådespelerskan är skicklig nog, livslevande rulla över kinderna.

För övrigt rör sig biodramerna med av litteraturen utarbetade typer, situationer, motsättningar, effekter.

På grund av framställningssättets resurser och inskränkningar kommer tyngdpunkten i biodramat att

läggas på de sidor, som kunna framställas oskådligt, man får alltså flera och omväxlande kulisser, genom att svårigheterna i tid, rum och kostnad äro övervunna erbjuder sig här möjligheter som äro scenen förvägrade. Som biodramat är pantomim ersätta gästerna orden. Man kan icke blekna, rodna, mumla, förbli orörlig, darra svagt på film. Man måste slita håret, falla på knä, överfallas av häftiga skakningar, omfamna, skjuta eller ruska någon. Men med detta vill man vanligen uttrycka likartade reaktioner människa mot människa.

Varför skulle litteraturen influeras av den teknik, som filmens på grund av sina säregna förutsättningar måst tillgripa? Den, som kan tala, behöver ju inte lära teckenspråket. Det vore ju ändå bara dess svagheter som skulle sätta sina märken, filmens fördelar och resurser kan inte litteraturen låna.

Men hur ologiskt detta än vore, kan det naturligtvis tänkas, att det ändå sker. Det kan hända att bion suggererar författaren, som skriver för tryckpressen, så att något av filmtekniken omedvetet kommer in: summarisk stoffbehandling, grövre effekter. I själva verket borde det vara så, att litteraturen, som arbetar med ord, lade an på hela det vida område där den stumma bion kommer helt och hållet till korta. Men därför är det inte säkert att det är så.

Vad jag däremot alls inte begriper ett jota av, är att Steffen ställer upp filmen såsom en företeelse som påverkar litteraturen snarare än världskriget. I detta fall är bion och världskriget inkommensurabla storheter.

Är det möjligt att man skall kunna säga att Shakespeares påverkades av Englands blomstring under Elisabeth och det stora under, som var Armadans förolyckande, att Machiavelli blev vad han blev under sin färdernestads trädgård under främmande ok, att smärtan över Finlands förlust drev fram vår unga nationella litteratur i början av 1800-talet och ett ungt folks frihetslängtan skapade den norska litteraturens blomstring i slutet av samma århundrade, men att vår moderna litteratur fick sin prägel av filmen? Det är otänkbart. Naturligtvis kommer litteraturen att påverkas av världskriget. Det finns författare, som inte kunna ta in nya områden inom sin ämnessfär, innan dessa först genom andra författare blivit litteratur. På dessa kan man ännu icke märka världskrigets påverkan. På andra gör man det icke, därför att de inte hunnit bli färdiga, därför att omsmältningsprocessen ännu icke är fullbordad. På åter andra därför att deras form är densamma som förut o. s. v.

Men det är för mig fullkomligt självklart att världskriget, såsom ett led i hela den vita rasens förtvivlade kamp för att finna sig till rätta, få leva, kunna härda ut i de nya livsförhållanden den själv skapat genom sina egna tekniska framsteg, kommer att bli det stora ständigt svidande minnet, som tjäna som bakgrund åt all litteratur.

Världskriget är det stora exemplet på hur en andelös kultur, som begagnar människan som ett medel och icke i henne ser ett ändamål, förstör sig själv, det har på negativ väg visat oss hela jordens sam-

(Forts. sid. 839.)

EK, BJÖRK OCH JAKARANDA SOM ARMATUR

DEN SOM DESSA VACKRA HÖSTDAGAR går förbi Kungsträdgården, stannar förvånad framför en rad charmanta utställningsfönster, som locka med lyxmöbler, lampor och andra vackra ting. En ny affär i dessa depressionstider — det var modigt — är den första blixtnabba reflexionen. Men affären är ny bara som Stockholmslokal. A.-B. Arkitektkontoret, Wadstena, och A.-B. Träarmatur ha funnits förut, och Stufverums fabriker i Mjölby ha i flera år utsänt sina välgjorda kvalitémöbler över hela Sverige och bl. a. levererat komplett inredning till Nordiska Handelsbanken och Svenska Lloyd. Att affärens chef, verkställande direktören i de tre bolagen, fru Maja Alvin, är modig är nog obestridligt men det förefaller att vara det sunda modet hos en modärn affärskvinna, som har en snabb blick för chanser och ett klart huvud.

Praktlampa av bonad jakaranda med kinesisk sidenkjol i vitt och blått. Komponerad av Sidney Gibson.

I understa våningen av det gamla patricierhuset Kungsträdgårdsgatan 12 har fru Alvin ställt ut en samling "smakbiter" på vad fabriker i Stufverum kunna åstadkomma. Det är salmöbler i syrebehandlad ek, salongmöbler i mahogny, jakaranda och valnöt i en apart behandling — matt bonad — tunga praktskåp och små delikata empiresekretärer, där det är ett nöje bara att pröva "gången" på lådorna o. s. v. Dessutom härliga orientaliska mattor och sidenvävnader till portiärer och möbeltyg. Ty fru Alvin har förstått att skaffa sin firma samarbete med goda experter. Så stamma sidentygerna i utställningslokalen från Elis Reinius, såsom firmans arkitekter fungera herrar Henning Möller och Nils Ehrling, och konstnären Sydney Gibson är smakråd.

Icke minst intressant är den samling träarmatur, som utställes och varav Idun här återger några bilder. En verklig praktpjäs är Sidney Gibsons fotlampa av bonad jakaranda med skärm av en kinesisk sidenkjol broderad i vitt och blått. Lugn och

En diskret skrivbordslampa av mörkpolerad björk med brun chiffonöverdragen sidenskärm. Komp. av Nils Ehrling.

solid ter sig skrivbordslampan i mörkpolerad björk med chiffonöverdragen brun sidenskärm. Einar Nerman har komponerat en lustig pagodlampa, där den stadiga runda foten är svartpolerad björk och skärmen solgul med mörkare snören och tovsar. Till en utställd salmöbel hör den pompösa kronan i syrebehandlad skulpterad ek, med små röda sidenskrämar och diverse amplar i brokigt siden tyckas som skapade för förtroliga pratvrår. När man ser den förnämligt konstnärliga armatur som här utställes, känner man en nästan tacksam tillfredsställelse: det är ju bara ett tiotal år sedan hmskt förvirridna Jungendkvinnor med knottriga kulörta glasbollar i händerna voro höjden av raffinemang i Stockholms armaturaffärer!

BABA.

Pagodlampa av Einar Nerman. Materialet är svartpolerad björk och solgul sidens med mörkare snören och tovsar.

SUNDSVALLS TREHUNDRA-ÅRS-JUBILEUM

Folkliiv på Sundsvalls torg efter festligheterna.

Sundsvalls simsällskaps 50-årsjubileum.

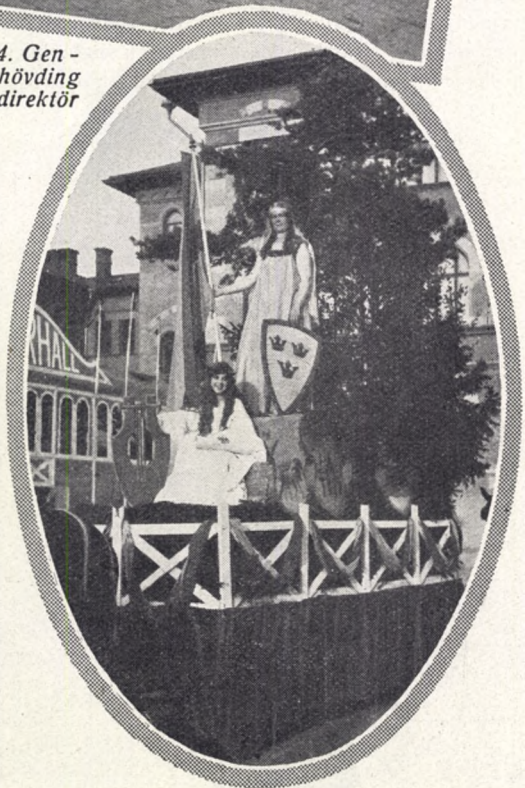
Stadsfullmäktiges ordförande, bankdir. Berggren. håller festtalet.

Honoratiöres vid jubiléet. 1. D:r N. Alntund. 2. Biskop Bergqvist. 3. Landshövding Ström. 4. Gen-Krigskommissarie Bergenholtz. 5. Landshövding Stenström. 6. Borgmästare Groth. 7. Bankdirektör Berggren. 8. D:r Sixten Humble.

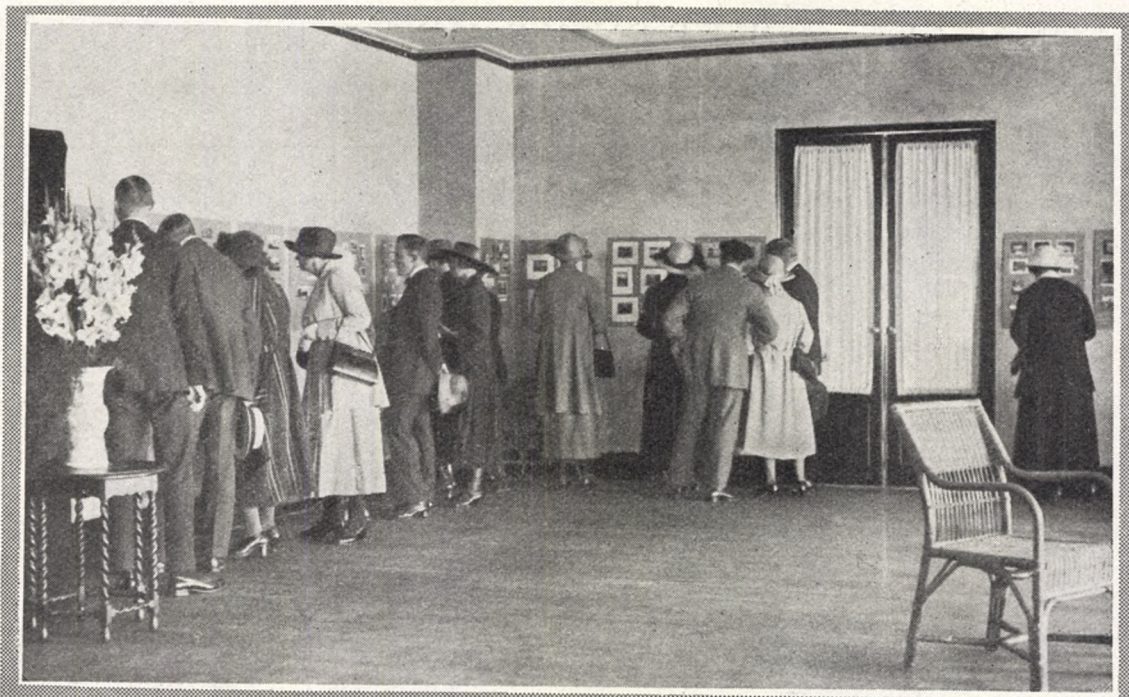
Norrlands sångarförbunds 25-årsjubileum. Jubileumskören samlad utanför sånghallen.

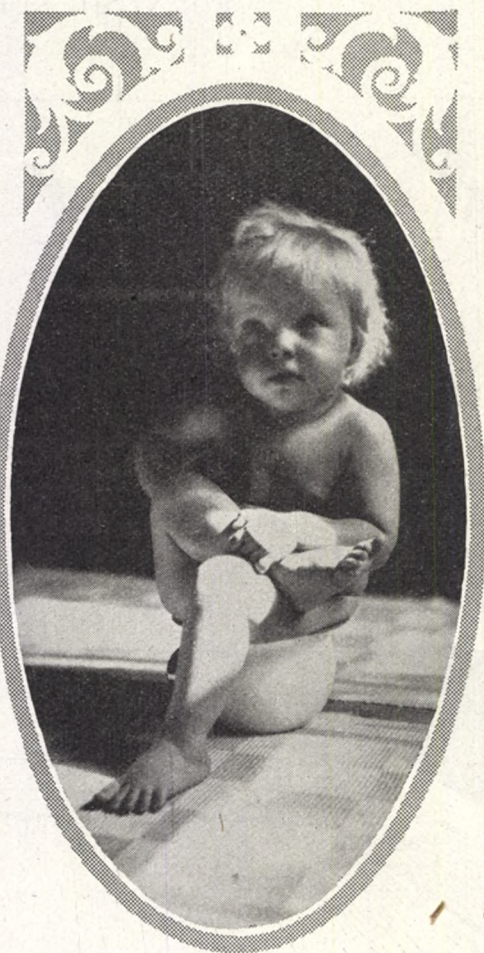
»Moder Svea», allegorisk grupp i det stora sångartåget.

Foto Ateljé Waagsböe.

BARN OCH SOMMAR INFÖR KAMERAN

En hörn av Nordiska Kompaniets stora gravyrstal, där Iduns tävlingsfotos utställdes.

En humoristisk barnbild, insänd av ing. Hermansson, Djursholm.

En vacker landskapsbild ur en prisbelönad kollektion. Foto Bror Andersson, Strålsnäs

En lantlig idyll, som uppfattats med konstnärlig blick av amatörfotografen, S. Schiöler.

I denna lilla ögonblicksbild har rörelsen fångats ypperligt. Foto Erik A. Berg.

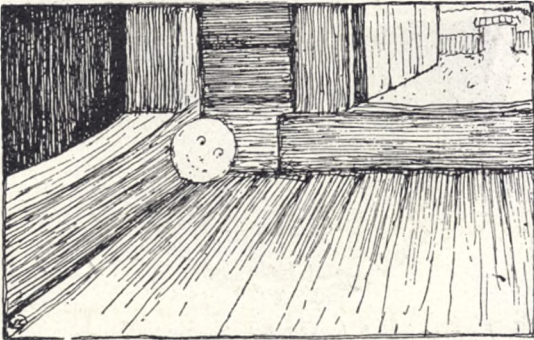
LUSTRESA TILL SAGOLANDET

DEN SJUNGANDE BULLEN – ETT RYSKT ÄVENTYR

Baka en bulle, sade gubben. Gumman bakade en.

DET VAR EN GANG EN GUBBE OCH EN gumma. En dag ville gubben ha något riktigt gott att äta, och så sade han till sin hustru: "Snälla du, baka mig en bulle." Men gumman svarade: "Vad skall jag baka av, vi har ju intet mjöl." "Så

Bullen tyckte det var tråkigt —

du pratar", sade hennes man, "visst har vi mjöl. Skrapa ordentligt i mjölbingen, både på sidorna och i botten, så hittar du nog mjöl."

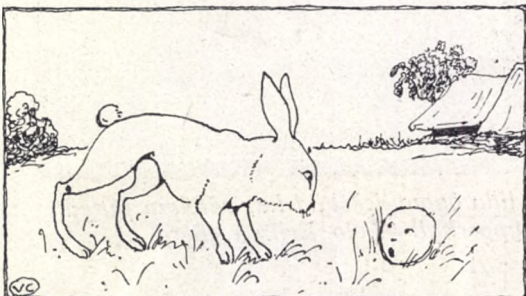
Så tog gumman en hönsvinge och sopade botten i bingen och skrapade sidorna, och på det viset fick hon verkligen litet mjöl. Så gjorde hon en deg av mjöl och grädde, knådade duktigt med smör

och rullade iväg.

i den, trillade den till en bulle och satte in den i ugnen.

Och bullen blev alldeles utmärkt. Sedan tog hon ut den ur ugnen och lade den i fönstret för att den skulle bli kall. Så låg bullen där, men till sist tyckte den att det blev litet tråkigt och så trillade den i väg. Från fönsterkarmen trillade den

Herr Bulle, nu äter jag upp dig, sa' haren.

ned på bänken, från bänken ned på golvet och bort till dörren.

Så trillade den över tröskeln ut i förstugan, ut genom dörren, nedför trädgårdsgången och ut på backen, längs efter vägen och ut på gårdet.

Plötsligt mötte den en hare. Och haren sade: "Herr Bulle, herr Bulle, jag äter upp dig."

"Nej vänta litet, söta hare, så skall jag sjunga en sång för dig."

Och så började bullen sjunga:

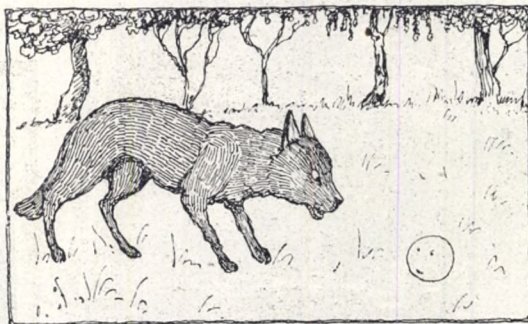
"Jag är herr Bulle. De skrapade sidorna och sopade botten i bingen, så blev jag knådad med grädde och smör, jag låg i fönsterkarmen för att

Haren häpnade över bullens sång.

bli kall, men jag trillade i väg från morfar och mormor, och jag tror knappt det blir svårt att komma från dig, Hare Flaxöra."

Och när den var färdig med sången, trillade den vidare, och innan haren hann tänka sig om, var den borta.

Vargen blev också förbluffad.

Så trillade den vidare, tills den mötte en varg, och vargen sade:

"Herr Bulle, herr Bulle, nu äter jag upp dig."

"O nej, gråben, nu skall jag sjunga en sång för dig."

Och så började den sjunga:

Jag är herr Bulle. De skrapade sidorna och sopade botten. Jag blev knådad med grädde och i smör, jag låg i fönsterkarmen för att bli kall, men jag trillade ifrån morfar och mormor, och jag tror inte det blir svårt att trilla från dig heller."

Och så trillade den vidare.

Bäst det var så mötte den en björn, som sade:

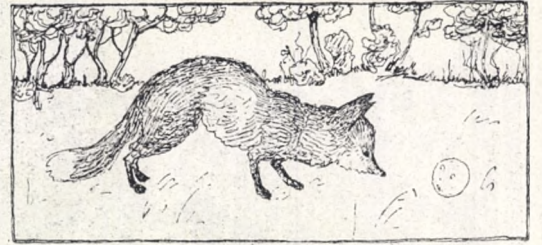
"Herr Bulle, herr Bulle, nu äter jag upp dig."

"O nej, Nalle Björn, nej det klarar du nog icke."

Och så började den sjunga igen:

Och Nalle Björns ögon blevo som tefat.

Mickel Räv var listigare, han.

"Jag är herr Bulle. De skrapade sidorna och sopade botten. Jag knådades i grädde och i smör, jag låg i fönsterkarmen för att bli kall, men jag trillade bort från både morfar och mormor. Jag trillade från Hare Flaxöra och från Gråben, adjö, Nalle Björn."

Så trillade den vidare tills den mötte Mickel Räv. Då sade räven.

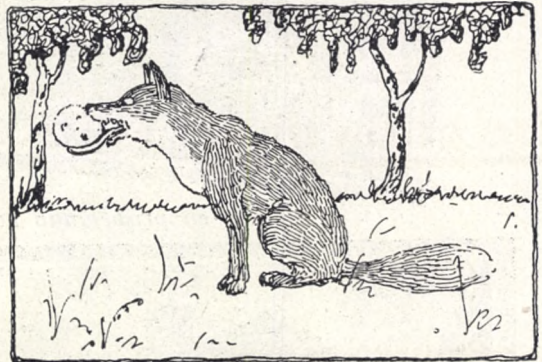
"Goddag, goddag, herr Bulle, nej så fin du är och så vackert du är bakad."

Bullen tyckte mycket om att höra beröm. Och så började den sjunga:

"Jag är herr Bulle.

De skrapade sidorna och de sopade botten. Jag blev knådad med grädde och i smör, jag låg i fönsterkarmen för att bli kall, men jag trillade bort från morfar och mormor. Jag trillade bort från Hare Flaxöra och Gråben och Nalle Björn, och nu trillar jag bort från dig också."

"Det var en vacker sång", sade räven. "Var

"Sätt dig på min tunga, så hör jag bättre!"

så snäll och sjung den en gång till, men sätt dig på min nos, ty jag har blivit döv på sista tiden."

Så hoppade herr Bulle upp på rävens näsa och sjöng sången en gång till. Och räven sade:

"Tusen tack, kära herr Bulle, men du ville väl icke vara så snäll och sjunga den en gång till? Och så skall du sätta dig på min tunga, ty då hör jag ändå bättre."

Och så räckte räven ut sin tunga och bullen satte sig på den, men så slöt räven munnen och åt upp hela herr Bulle.

Och så åt han upp herr Bulle!

SLUT.

Största lager, egen tillverkning av verkligt fina, välgjorda och slitstarka

SKOL- KLÄDER

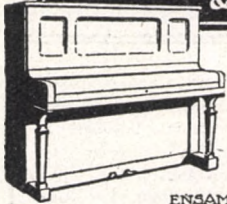
för
Gossar och Flickor
i alla åldrar.

Fullständig ekiperings
UNDERKLÄDER
STRUMPOR
och **SKODON**
m. m.

Billiga bestämda priser!

PAUL U. BERGSTRÖMS
74-78 Drottninggatan 74-78

STEINWAY
& SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBBERGSGATAN 39.

Med mal, kakerlackor, väggohyra, flugor och andra dyliska insekter finnes intet bättre utrotningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar à kr. 0:80 och 1:50 i alla färg- och kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna

AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

Tre goda ting!

TVÄTTALÄTT!
TVÄTTARENT!
TVÄTTAVITT!

ernås med

ALABASTER TVÄTTPULVER

Elektrisk Doppvärmare

N:o 1066

för 200 watt, 110, 125 och 220 volt med
1½ m. snöre

Kr. 10:—

Ett års garanti.

Erhålles genom elektriska samt järn- och bosättningsaffärer, och — porto- och embalagefritt — direkt från

Jägers Elektriska Aktiebolag

Eskilstuna.

PARAMINT

PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT

A B PHARMACIA, STOCKHOLM
kontrollant: PROFESSOR A VESTERBERG.

IDUNS HUSHÅLLSSIDA UNDER PLOMMONENS HÖGSÄSONG

HÖSTEN, OCH SÄRSKILT FÖRHÖSTEN väcker många angenäma sensationer, blott man förstår att rätt njuta dem eller så att säga gripa dem i flykten och utpressa allt vad de ge av skönhet eller nyttighet — allra helst båda förenade i en behaglig blandning. För egen del vet jag för närvarande ingen härligare bland dem alla — sensationerna nämligen — än att under tidiga septembermorgnar, då hela huset sover och desslikes också granngården, få i lätt och bekväm toalett ströva omkring på tomt och i trädgård och bland andra fröjder plocka nedfallna plommon i det daggvåta gräset, och ändå kunna glädjas över att plommonträden fortfarande digna under tyngande fruktmassor. Ögat njuter av de ljuvliga frukternas alla skiftande färger: gyllene gult, grönt, orange, guldbrons, rött, blåviolett och alla nyanser emellan, medan husmoderssinnet kalkylerar burkar, gummiringar, marmeladkrukor, socker och framför allt tid och arbete. — Lyckligtvis kunna de båda sistnämnda, annars mycket viktiga faktorerna, tagas med relativ ro — det finnes nämligen intet fruktmateriel, som är så tacksamt och lätt att arbeta med som just plommon.

Att plommon kunna användas snart sagt inom alla konserveringens grenar det kanske varje husmoder vet, om hon än i allmänhet blott håller sig till den gamla fina, aldrig omoderna kompotten på konserveringsglas av utvalda plommonsorтер. Eller den smakliga lika gamla »tutti frutti'n med plommon blandade med äpplen och päron, vilken senare produkt är nog så kinkig och arbetsam, om den verkligen skall bliva, som den ursprungliga meningen var: ett ej för fast men ändå lätt geléartat mos med päron- och äppleklyftorna nästan hela och halvt genomskinliga bland de sönderkokta plommonen. — Men som sagt, det finnes mycket annat inom plommonkonserveringen som kan vara intressant att pröva; t. ex. den delikata skimrande plommonmarmeladen eller »plommonsmör» som den även benämnes; det litet gammalmodiga och svagt bittermandelsmakande plommonsyltet, bestående av halverade gula plommon och de skällade kärnmandlarne, koka-de med knappt samma vikt socker och vatten; vidare får man av enklare plommon ett skimrande klart gelé, för att inte tala om den förträffliga och pålitliga plommonsalladen, som kan beredas snart sagt av vilken plommonsorтер som helst och vil-

Tänk på Blomsterfonden!

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada
förläna en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas.
Stockholm den 6 Dec. 1920.

Sibbe Malmberg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

Gyllenhammars

UNDERBARA

HAVRE-MUST

Måste finnas i varje hem.

För åldringar, vuxna och barn.

Den kända hemkonsulenten **THORA HOLM** säger efter avprovnigen av de olika margarinmärkena följande:

— — — av vilka särskilt

SVEA VÄXT

margarin framträtt såsom mäst lika natursmöret".

THULE CACAO

Tänk, va fru Andersson
sliter och står i! Att frun bara orkar.
Ja, hade jag inte Grummes Normal-
tvål, så vet jag rakt inte hur det
skulle gå.

LÄDER-ARMBAND

Märke "MIDGET".

(Patent och lagl. registrerat varumärke)

Kr. 2:— Kr. 2:—

VÄRLDENS MEST PRAKTISKA LÄDERARMBAND

KLOCKAN SITTER ABSOLUT STADIGT
OCH KAN ICKE GLIDA AV ARMEN

Sydda remmar av bästa engelska kvalitet.

Bese prov på äkta Midget hos urmakaren.

ENGROS: SVERIGES URMAKARE A.-B. - STOCKHOLM

HUSHÅLLSKÄRL

alla slag, av koppar, bleck och aluminium. Prydliga, praktiska, prisbilliga. Finnas i alla järn- och bosättningsaffärer.

A.-B. Kungsörs Bleckkärlfabrik,
Drottningg. 20. - Kungsör. - Stockholm.

Ingen fruktmat är mer givande

vare sig ensam eller i sammansättningar än
JAMAICA-BANANER.

Recept fås gratis hos

THE BANANA COMPANY A.-B., Norrlandsg. 16, Stockholm

ken är så lämplig till alla stekar av fågel och skogsvilt.

Mycket annat kunde vara att andraga till plommonens beröm, när det gäller konservering, men det sagda får vara nog för denna gång. Här skall endast påminnas om, att färska plommon äro delikata i en mängd finare och enklare efterrätter såsom i tårter, pajer, puddingar, rätter av risitapioka- och andra gryn, m. m., samt att vi här i även Sverige någon gång på hösten kunde kosta på oss det minimala besväret att baka en äkta gammaltysk Pflaumkuchen, d. v. s. en stor kaka av god vetedeg med en beläggning av friska, urkärnade plommon och över dessa en »Guss» av syrlig grädde, ett ägg, kanel och socker. — Allra sist får man inte förglomma att i brådska tider — och kanske just då — torka det överflöd av plommon, som denna höst givits våra landmären. Bland annat därför att tullen på torkad frukt nu är avsevärt och kännbart förhöjd. Men torkning kommer givetvis ej i fråga annat än i de fall där man har en stor, egen plommonskörd att tillvarata, gott om utrymme samt helst torkollor och murad ugn, eller med andra ord på landsbygden.

Plommonmarmelad. (Plommonsmör.)

3 kg. gula plommon (omkr. 5 lit.), $\frac{3}{4}$ kg. socker mot de urkärnade och skalade plommonen.

Plommonen, vilka för detta recept ej behöva vara de fina gula äggplommonen och även kunna tagas innan de äro fullt mogna, blott de alla äro friska, läggas under några ögonblick i kokande vatten för att hinnan skall lossna. De upptagas, skalas och urkärnas, varvid silverkniv användes. Plommonen vägas och nedvarvas med hälften av den avvägda sockermängden ($\frac{3}{4}$ kg. socker mot 1 kg. plommon) i en syltkruka, som bör vara antingen av aluminium eller ock av emaljerat gjutjärn, men då med fullt oskadad emalj. Grytan övertäckes och får stå över natten. Följande dag bringas plommonen till kokning i den då upplösta lagen, när kokningen fortgått en liten stund avlyftes grytan och återstoden av sockret samt hälften eller fjärdedelen av de skållade mandlarna från de dagen förut urkärnade plommonkärnorna tillsättes. Efter omkring 1 timme sättes syltgrytan åter över elden och marmeladen får nu raskt koka under nästan ständig omrörning tills den är blank och simmig. Grytan avlyftes och innan marmeladen hunnit svalna, hälls den på värmda burkar.

Anm. Vid kokning av marmelad av plommon får man inte beräkna att i likhet med flertalet andra marmelader, plommonmarmeladen skall falla i »flockar från slev» som termen lyder. Ty skulle man invänta detta stadium, då har man till vintern en produkt, som knappast låter taga sig ur burken med sked och dessutom snart skulle sockra sig, vartill kom, att utbytet av koket blev ganska ringa. Marmeladen upphälles således jämförelsevis tunnflytande, enär den snart efter kallandet starkt geléar sig. — Men blank skall den vara!

Plommon som sallad.

Ej fullt mogna, röda eller blå plommon pickas tätt och lätt med silvergaffel men urkärnas ej. Till varje kilo plommon beräknas $\frac{3}{4}$ kg. socker, 4 del. god ättika, 1 bit hel kanel och 15 nejlikor.

Av socker, ättika och kryddor — de senare inknutna i en musslinslapp — kokas en simmig lag som skummas och först när den är ljum slås över de i en kruka nedlagda plommonen. Krukan övertäckes med en flerdubbel handduk och en tallrik samt

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottninggat. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

BESTÄLL EDRA
MÖBLER VID

Nya Möbelverk- stads A.-B. i Falun

Rikstelefon 1196

Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen. Infordra offerter och kostnadsförslag. Vid 1919—1920 års svenska Mässor erhöles odelat erkännande för stilrent och gediget utförande ::

PETRIS

Ångpreparerade

havregryn och havremjöl

Naturläkekonsstens yppersta hjälpmedel.

Läckra och hälsosamma.

Värdefullt dietetiskt medel
vid mag- och tarmsjukdomar.

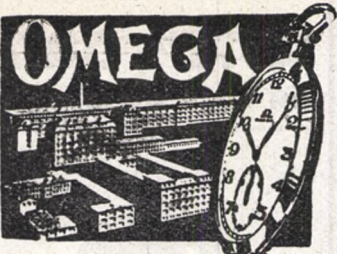

Med framgång prövat å lasarett i Stockholm. Läkaresutlåtande sändes på begäran.

Kraftigt stärkande och lätt absorberbart även i svåraste stadium av dålig matsmältning. Originalförpackning å 4:25 kr, på apoteken och i större sjukvårdsaffärer samt pr postförskott från Laktoprothin, Stockholm Wa Rt 809 13.

Lönnegrens Svampbok

med 60 naturtroga färgtrycksbilder. Genom att följa dessa planscher och beskrivningen, undviks misstag vid insamlingen och lämnas beskrivn. över förvaring och anrättningar. Svamparnas näringsvärde är påvisad av sådana auktoriteter som Prof. Elias Fries och Olof Hammarsten. Pris inb. 3:— kr. C. A. V. Lundholm A.-B:s förlag, Stockholm.

OMEGA
Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

AMATÖRKAMEROR

Fredsutförande. Olika världsfabrikat
MATERIAL OCH TILLBEHÖR
för fick- & amatörfotografer.
AKTIEBOLAGET ARTO,
Malmö.
SÖDRA FÖSTADSGATAN 2.
Rikst. 52 76 och 56 22.
Illustrerad katalog kostnadsfritt.

ASTRA-MALTOS
anses av framstående auktoriteter som det bästa kraftmedlet, då det gäller att tillföra organismen lättsmälta kolhydrat. Rekommenderas därför av läkarna för **späda barn och digivande mödrar samt klenspersoner i alla åldrar.** Pris 1/4 burk 3.25, 1/8 burk 2.—
Fås å apotek, sjukvårdsaffärer m. m. Bruksanvisning medföljer.

Kameror
och alla slag
Foto-artiklar
BEGÄR VÅR KATALOG N: 13!
HUGO SVENSSON & CO
GÖTEBORG

Chesebrough's Vaseline
OCH DESS PREPARATER SÄSOM
COLD-CREM, PARFYMERAD VASELINE, KAMFER VASELINE-CREM, ISKAMFER och MÅNGA ANDRA.
Gör huden fin och mjuk
Bemärk Klöverblad-Varum.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO
är det bästa på hela världen!
Iduns köksalmanack. Några av våra läsarinna ha i insändare frågat efter Iduns köksalmanack. Vi erinra dessa insändare om den omläggning, som företagits med Iduns husligt-praktiska avdelning och som gjort denna dels rikligare, dels genom sin uppställning mera överskådlig. Våra husmödrar skola i

får stå 2 dygn. Då fransilas lagen och får koka tills den åter är simmig, då den slås över plommonen som täckas. Efter 3 dygn slås alltsammans i syltgrutan, bringas långsamt till kokning, och får efter uppkoket koka några få minuter. Plommonen upptagas varsamt och lägges med hålslev i krukkan, och lagen får koka ihop om så är behövt, varefter den slås över plommonen, som böra täckas av den.

"Pflaumkuchen mit Guss".
(Eftertryck förbjudes).

I ett stycke vanlig god vetedeg på omkr. 1 kg. inarbetas, i ägg, ett stycke smör eller margarin i storlek av 1 ägg samt 1—2 msk. socker. Degen utkavlas så gott som över hela plåten och i tjocklek av 1½ cm. Den bestrykes med litet ägg — fräntaget från ägget för degen — och beströs helt tunnt med litet rivebröd. Sedan lägges tätt, tätt med kluvna plommon över hela kakan, varefter den runt omkring förses med en fingertjock degrulle. Kakan får stå och jäsa en kort stund, medan man bereder »Guss'en». Hårtill sammanvispas två ägg-gulor, 3—4 msk. socker, 1 tsk. kanel och i stor kaffekopp tjock syrlig grädd, vartill kommer de två till hårt skum slagna äggvitorna. Hälften av blandningen bredes över plommonen, och kakan insättes i god ugnsvärme; efter en liten stund slås resten av »Guss'en» över, varefter kakan färdiggräddas. — Serveras till kaffe eller som efterrätt — och vinner bifall. I allmänhet brukar Pflaumkuchen skäras i stora rektangelformiga stycken som läggas på assietter, en för varje person — om man nu nöjer sig med endast ett stycke.

CLAUDINE.

I beskrivningen på den nya amerikanska glacedosan Auto Vacuum Freezer har insmugit sig ett tryckfel angående tiden för frysningen. Meningen är att vattenglacer böra frysas cirka 3 timmar, vanliga gräddglacer 45 minuter.

SMÅ HUSHÅLLSNYHETER

En ny handbok i vävning har utgivits av Den Norske Husflidsforening och finnes att tillgå från Svenska Bokhandelscentralen, Stockholm, och i alla boklädor. Vävningen, som är avfattad på norska språket och till författare har Caroline Halvorsen, är den utförligaste handbok i genren, som finnes utgiven i Skandinavien och har varmt förordats av sådana auktoriteter som Handarbetets Vänner och Johanna Brunssons vävskola. På 156 sidor behandlas vävningens teknik, olika mönster i bomulls- och ylleytyger samt slutligen vävnader till hemmets inredning, såsom gardiner, dräll, halvdress, möbelytyger, mattor, bolstervar, band o. s. v. Boken är försedd med rikliga, belysande illustrationer.

Stockholms husmödrar och självförsörjande kvinnor ha nyligen i en Fastighetsnämnden utgiven broschyr inbjudits att använda Stockholms Stads tvätt-hus Götgatan 1 (gamla stadshuset). Abonnemang på tvättplats kan ske genom personligt besök å Stockholms stads hyreskontor, Stora Nygatan 2 A, 1 tr., pr post under samma adress, eller pr telefon. (Riks 50 66, Allm. 10 60). Likaså mottagas anmälningar å tvättstugans kontor, Götgatan 1 (Allm. Sö. 47 43).

Två taxor komma att tillämpas, nämligen för biljetter å ser. A, gällande till antingen handtvättplats jämte torkanordningar eller plats vid en liten rullmangel eller strykplats, samt biljetter å ser. B, gällande till antingen maskintvättplats, jämte torkanordningar eller plats vid den stora skivmangeln. Tvättavgifterna (utom tvättmedel) bliva följande:

För antal tim:	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ser. A. kr.	1.—	2.—	3.—	4.—	5: 50	7: —	9: —	10: 50	11: 50
Ser. B. kr.	2.—	4.—	6.—	8.—	11: —	14: —	18: —	21: —	23: —

Iduns köksalmanack. Några av våra läsarinna ha i insändare frågat efter Iduns köksalmanack. Vi erinra dessa insändare om den omläggning, som företagits med Iduns husligt-praktiska avdelning och som gjort denna dels rikligare, dels genom sin uppställning mera överskådlig. Våra husmödrar skola i

Varje kvinna bör veta —

att skönhet beror icke blott på klassiskt sköna drag. Det är framförallt hyn, som ger henne charm och fägring och därför bör hyn skötas väl.

På grund av Ovicula-tvålens mildhet och på grund av dess för huden välgörande ingredienser, lanolin och ren, naturlig äggula, rekommenderas den av kända svenska läkare.

OVICULA
(ägg) Tvål

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & Co.

Mors största stolthet

är hennes friska och livliga, av hälsa och kraft strålande barn. Även om hon är i det beklagansvärda tillståndet att icke kunna amma sitt barn, kan hon likväl genom artifiel näring glädja sig åt sitt barns välbefinnande. Då ofta nog komjolk eller havresoppor och liknande, icke bekomma barnet väl, bör hon utan betänkande kunna giva sitt barn en soppa av

NESTLÉ'S BARNMJÖL

ett under generationer välkänt mjölkpulver, framställt av bästa Schweizermjolk med tillsättning av socker och rostade pulveriserade veteskorpor.

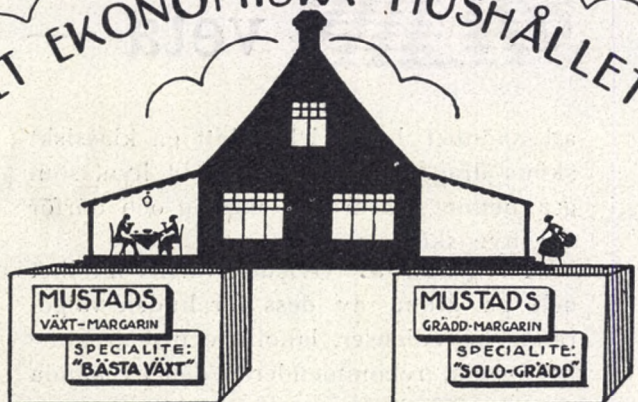
HANDMÅLAT PORSLIN

är hemmets läckraste prydnad. Lär Eder måla själv. Köp Handbok i Porslinsmålning, med ett 20-tal färgl. mönster. Pris 4 kr.

Erhålls från

Hjalmar Elgers Bokhandels A.-B.,
Riks 7086 Tegnérsgatan 4, Stockholm. Allm. 4756

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

THERMA
elektriska kokspisar

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
THERMA
BIRGER JARLSG. 22 STOCKHOLM

Härligt mjuka, behagliga strumpor får man genom tvättning med

LUX

Till 2 å 3 liter vatten använd en matsked Luxflingor. Slå det kokande vattnet på Lux och vispa upp till ett tjockt lödder, håll i kallt vatten tills det blir lagom varmt och tvätta plaggen häri med händerna. Detta göres försiktigt utan att gnugga eller vrida. Skölj väl i 2 eller 3 ljumma vatten, tryck ut vattnet — vrid ej — och låt torka långsamt. I sista sköljvattnet kan med fördel en nypa LUX upplösas (utan att vispas till lödder), varigenom ylet blir om möjligt ännu porösare och mjukare. Genom att tvätta småbarnets yllekläder med Lux ökas barnets välbefinnande och trevnad. Ylle krympes ej med Lux.

Av **SANGALLA** the
rekommendera vi
våra kända märken
"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL"
"ORDINARY"
i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Napoleons dagorder löd: "Soldater, sköten Edra fötter!"

Edra fötter

hållas i utmärkt kondition, vilket bidrager till hälsa och välbefinnande, om Ni använder Tiz Fotkur. Effektivt vid alla slags fotåkommor, såsom liktornar, fotsvett, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, ömhet, svullna fötter, hälkrampe o. d. En kartong Tiz Fotkur, med Tiz-lösning, kr. 2.50. Två fraktfritt. Adamssons Hålfotsinlägg 4.75. Uppgiv skonummer. Ny rikt illustrerad priskurant jämte Adamssons receptbok för hemmet gratis o. franco från **ADAMSSONS SJUKVÅRDSAFFÄR, Centralpalatset, Stockholm.**
Obs! Särskild butik för damer!

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL

FÖRNÄMSTA I SVERIGE

denna avdelning få ett ingalunda mindre antal recept än förut för såväl den finare som enklare matlagningen, och i regel komma vi att i vartannat nummer meddela en "köksalmanack" eller som det nu heter en "veckans matsedel".

Iduns fotoutställning — en stor succès.

FAST EN STOR DEL AV STOCKHOLM ÄNNU dväljs vid skärgårdsvikar och utländska badorter har det varit gott om folk som beskådat Iduns utställning av amatörfotobilder i Nordiska Kompaniets vackra gravyrhall, vilken inom parentes är en av huvudstadens förträffligaste utställningslokaler. Dagspressen har också ägnat utställningen stor uppmärksamhet och återgivit bilder ur de 500 utställda. Så skriver exempelvis Stockholms Dagblad:

"Utställningen är inte bara rätt lustig, utan har också en pedagogisk sida, eftersom den visar både hur man skall och inte skall fotografera och hur en bild skall beskådas och komponeras. Och så kan man hitta sin kusin i Haparanda eller sysslingen i Ystad bland det myckna folket på väggarna, och det är ju alltid en sensation."

Även Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Nya Dagl. Allehanda m. fl. ha i sympatiska ordalag rekommenderat den intressanta utställningen i publikens åtanke.

Porträtt till dagskrönikan.

Karin Lundqvist. Lovisa Johansson.

DEN 6 SEPTEMBER FYLLER GYMNASTIKLÄRARINNAN vid Skara folkskollärareseminarium, gymnastikdirektören fru **Karin Lundqvist** 60 år. Hon har nu jämnt 30 år vid Skara seminarium skött den särskilt på senare tiden maktpåliggande gymnastiklärarebefattningen. Det vore att önska, att vi ägde många kvinnor, vilka, liksom fru Lundqvist, vid 60 års ålder med liv och lust kunde sköta en ansträngande befattning, men ändock ej stå någon efter vad beträffar hemmets skötsel. Man måste bringa jubilarer ett varmt tack för det outtröttliga samvetsgranna arbete, hon nedlagt, för att främja de blivande lärarinnornas kroppsliga utveckling och bibringa dem korrekthet i hållning och uppförande. Hon har med en moders omsorg sökt sina kära elever bästa, och för henne ha de öppet vägat framlägga sina bekymmer och alltid funnit förståelse. Alltid vänlig och hjälpsam mot alla, vem det vara må, har fru Lundqvist vunnit en stor skara vänner, bland vilka hon är högt uppburen för sitt hurtiga väsen och sin förmåga att sprida glädje och trevnad. Alla hennes många vänner och hennes f. d. elever, som nu äro spridda över hela vårt land, vilja förvisso på bemärkelsedagen bringa fru Lundqvist sin hjärtliga hyllning och önska, att hon, när hon nu uppnått pensionsåldern, må i medvetandet om väl fylld plikt samt med bibehållen hälsa och kraft få leva sitt otium glädjerikt och lyckligt och ännu i många år få sprida ljus och trevnad i sitt hem och bland sina vänner.

WITT'S ORD

OM LILLE OLLES RESA

1. SVARTSOPPAN.

Jag är tolv år. Jag heter Carl Olof. Därför heter jag Olle. Och jag skall nu skriva en Dag-Bok.

Om en resa. Jag höll inte på att få resa. För jag skall bli afersman. Och vill göra aferer. Och det skall heta Carl Olof & Fader.

Jag tenkte: någon som är mycket spridd vill nog bli mera. Och tänkte på Vikings skokräm. Och farbror Lars sa, du får en krona för var bra puff, det är reklam. Då blir du bra aferman.

Vi hade gås. Och svartsoffa. Den är otäk. Och jag lade Viking i den. Och alla äto. Jag också och tenkte på kronan. Men de merkte något. Och det kom fram. Han får inte resa med sa mamma. Låt pojken resa sa farbror Lars. Men det va ju vår bästa skokräm sa mamma. Va du glä för det sa farbror Lars Hade det vatt en annan sort va vi döa nu. Vi fick venta en vecka tills vi fick borsta tänderna vita för Viking hål-ler svrtan.

Art. 55.

Pris pr burk 1:—.

Dåligt, felaktigt sammansatt skokräm är sämre än ingen, ty den förstör lädret. Begär därför uttryckligen Viking och tag ingen annan.

Jul-Hyacinter

skola planteras nu för att blomma till jul. Särskilt preparerade hyacintlökar för tidig blomning, 10 st. Kr. 5:50, 1 st. 60 öre. Tulpanlökar, 10 st. Kr. 1:50, 1 st. 20 öre mot postförskott från

Tägtlunds Handelsträdgård,
— ORNÄS. —

VARJE GRAMMOPONÄGARE bör rekvirera vår stora skivkatalog för 1921 över Grammofonskivor. Sändes not 30 öre t. porto. Ens.-förs. av de nya **Parlophon-Ekophonskivorna.** Spec.: Orkestermusik, Dragspelsmusik, Brilljanta inspelningar. Dagens nyaste melodi finnes alltid hos oss. Grammofon-Apparater i stort urval till nya bill. priser. Katalog mot 30 i porto. **A.-B. Nordiska Musikfären,** Avd. 20, Göteborg. Stora Nygatan 11, Drottninggatan 83. STOCKHOLM.

(Forts. fr. sid. 831.)

hörighet, det har gjort oss till världsmedborgare på gott och ont. Och det skulle efter detta ett enda konstverk skrivas, som icke vore genomsyrat av världskriget, även om där varken förekomme ordet värld eller krig!

Tanken att filmen skulle påverka litteraturen är mig absurd om jag tänker på vad denna produkt av en teknisk uppfinning, denna lilla följföreteelse betyder jämförd med det Nu av vilket varje diktare, varje konstnär, måste omskapas och påverkas.

De folkhav, som omsluta jorden, ha råkat i den vildaste svallning. Europa, förtärt av olust, sliter sönder sig själv. Den av Europa skapade industrialismen har nått orienten, som har blivit producent i stället för konsument av industriprodukter. I Kina arbeta barnen 12 timmar i fabriken för en dagsavlön av 25 öre. Detta betyder ett martyrium icke blott för dessa barn utan också för Europa. Kina har också övertagit nationalismen, militarismen, sedan Versaillesherrarna gävo Shantung, Kinas heliga provins, till Japan till tack för hjälpen under världskriget. Det andligt intresserade Kina övertar också kristendomen, därmed individualismen.

I Ryssland lider kanske det stora experimentet att omsätta kommunismen i verkligheten mot sitt slut. Millioner, inte i Ryssland bara, ha vid detta experiment fäst sitt hopp och sin dröm. Det var räddningen ur det nuvarande olidliga tillståndet. Vem har ett annat lika teoretiskt, väl uttänkt förslag? Betänk vad detta betyder.

På det inre området, på människokunskapens fält ske upptäckter som kunna komma oss att känna oss såsom människorna på Giordano Brunos tid: gränserna sprängas, medelpunkten förflyttas, och vi skåda ut i de oändliga möjligheternas och de omätbara krafternas hemlighetsfulla värld. Hur liten är då jämförelsevis inte den synliga värld där vi leva och hur ringa del av vårt jag det stycke som lever och verkar i denna påtagliga värld!

Och av detta skulle de människor, som ha till uppgift att tyda tecken och ställa diagnosen, att fatta sammanhang och tolka känsla och dröm förbli oberörda för att påverkas av — filmen!

ELIN WÄGNER.

Sveriges kvinnor och valen till Andra Kammaren.

I år ha Sveriges kvinnor för första gången rätt att delta i val till riksdagens andra kammare.

Dessa val komma att äga rum i september månad.

Rätt att välja har, med mycket få undantag, varje man och kvinna, som är svensk medborgare och senast under nästföregående år uppnått 23 års ålder.

Försummad skattebetalning utgör intet hinder för rösträtt. Den som icke har egen debetsedel och således icke är skyldig, att betala någon skatt är lika fullt röstberättigad. Tillfälligt understöd av fattigvården medför ej förlust av rösträtt.

Utesluten från rösträtt är bland andra den som står under förmyndarskap eller i konkurstillstånd eller är av fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning.

Varje person äger endast en röst.

Röstning genom fullmakt är icke tillåten.

Medelst valsedelsförsändelse kan make utöva sin rösträtt genom andre maken.

En person är röstberättigad i den kommun hon tillhörde vid sista mantalsskrivningen (i Stockholm i den rote, i vilken hon var skriven den 1 jan. 1921).

Den som äger rösträtt till andra kammaren är också valbar till denna kammare.

Denna nya rätt innebär för kvinnorna en förpliktelse att samvetsgrant utöva den.

Fredrika-Bremer-Förbundet, som verkar för att befördra kvinnornas känsla av ansvar såsom medborgare och för förbättrande av kvinnans ställning i hem, samhälle och stat, uppmanar därför kvinnorna att väl betänka, att de genom den politiska rösträtten vunnit det säkraste medlet att inverka på den framtida gestaltningen av vårt samhälle. Kvinnorna ha nu samma ansvar som männen för de lagar som stiftas och de skatter som påläggas samt för deras användning och de få icke undandraga sig detta ansvar.

Enligt den i år ändrade vallagen måste varje valsedel vara försedd med partibeteckning för att godkännas och få någon verkan.

Varje kvinna bör därför allvarligen söka göra klart för sig vilken politisk meningsriktning, som bäst motsvarar hennes uppfattning i samhällsfrågor och som hon följaktligen vill understödja med sin röst.

En var som vill vara med om bestämmandet av vilka personer — män och kvinnor — som skola uppstås å valsedlarna måste vara ansluten till en politisk organisation och delta i de valmöten, där listorna upprättas. Kvinnorna böra delta i arbetet för att vederhäftiga och dugliga personer uppställas som kandidater.

Må kvinnorna begagna den rätt och fylla den plikt, som nu är deras.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

NORMANS
INKOKNINGSAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

Vid Blodbrist och allmän Svaghet
IDOZAN
Mest effektiva järnmedicin.
5 gånger kraftigare än andra liknande preparat.
Överräskande resultat.
Förordas av många läkare.
Fås på alla apotek.
A.-S. FERROSAN, Malmö.

Rådfråga Eder läkare om Ni bör använda IDOZAN.

Nya böcker ! i bokhandeln !

Martyrer.

De baltiska kristnas lidandesväg av O. Schabert. Häft 1: 50.

Kristus vårt liv.

Av Ludvig Hope. Översatt från norskan av E. Beskow. Häft 8 kr., klotb. 11 kr.

Nya Testamentet.

med förklaringar och homiletiska anvisningar, utarbetade av Teol. D:r Oscar Bensow. Utkommer i häften. 1:sta häftet 1: 80.

Hur Abraham blev rättfärdig.

En bibelstudie av Axel Pählman. Häft. 90 öre.

Lampan i Runö skolhus.

Berättelse från Bohuslän av Carl Fr. Peterson. Häft. 2: 50, kart. 3: 75.

Körsbärstrådet.

Berättelse av Amy Le Feuvre. Författarinna till "Dollys framgång", "Den lilla tjänsteflickan", "En liten vrå på landet" m. fl. Översatt från engelskan av Axel Lybecker. Häft. 4 kr., kart. 5 kr., klotband 5: 50.

Blomsterkorgen.

En berättelse från gångna dagar för ung och gammal av Chr. von Schmid. Sextonde uppl. Häft. 2: 75. Kart. 3: 50. Klotb. 4 kr.

Livsbilder från Eritrea.

Tecknade ur missionens värld av Elsie Winqvist. Häft. 1: 50.

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekvisiterna prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

Aktiebolaget Stora Essingens Ängtvätt

Första klass Tvätt- & Strykinrättning

H. M. Konungens Hovleverantör

TELEFONER:

Leverantör till:

Riks Stockholm n:r 16 42

H. K. H. Hertigen av Nerike

Riks Stora Essingen n:r 12

H. K. H. Hertigen av Södermanl.

St.-Tel. Stora Essingen n:r 12

Hushållstvätt - Herrtvätt - Gardintvätt -

utföres förstklassigt o. under ansvar att endast 1:ma tvättmedel användas.

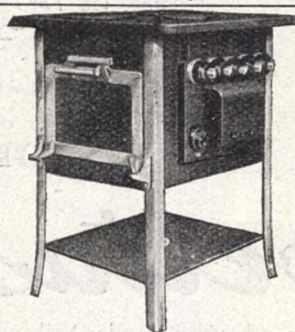
GUMMANS Tvättpulver

- de ä' ändå de bästa.

Alltid lika fräiche och ungdomlig. Ja, crème amoureuse ö Idols övriga skönhetsmedel ha en förunderlig verkan. Även direkt från fabriken.

Främja Svenskt Arbete!

HELIOS ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

God effekt.
Liten strömåtgång.

Försäljas av alla elektriska firmor samt i vår

UTSTÄLLNING

Regeringsg 41 - Stockholm
Rikstel. 54 90

Konserveringsartiklar

INKOKNINGSAPPARATER, PASSERINGS- och SKALMA-SKINER, TORKAPPARATER, SYLTGRYTOR, i koppar, emalj och aluminium, SLEVAR, SKEDAR, GUMMIRINGAR etc.

FÄRE och äkta REX-KONSERVGLAS

HÖGANÄS SYLTKRUKOR och BURKAR.
ALLT TILL BILLIGASTE PRISER.

AKTIEBOLAGET

BRISING & FAGERSTRÖM

24 REGERINGSGATAN 24

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Väst"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

Använd alltid

FLORODOL-TVÅL

Örkänd överlägsen alla in och utländska medtälare.

Oatine

UNDERLAT ICKE ATT GÖRA ERT ANSIKTE SÅ TILLTALANDE SOM MÖJLIGT.

OATINE rengör bättre än tvål och vatten. Porerna bli fullkomligt rengjorda från damm och smuts, blott vid lätt ingnidning och avtorkning strax efteråt. Oatine skyddar huden och skapar ny hud genom ständigt behandling, och huden blir klar, frisk och vacker. Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel Köpenhamn.

Stölma-kameror & material äro bäst!
Erhålls hos våra återförsäljare eller direkt från *Stöltens FotoHus, Malmö*

Björn och Fritiof sutto båda

vid en frukost, skön att skåda.
Cacao och sill i låda
var ju deras bästa föda.
Fritiof reste sig med möda
och han sade: "Det berättas
att det säkert är Cloettas
cacao, som smakar bäst
och, vid Tor, nu är det fest."

GULD-CACAO
och
CHOKLAD

Cloettas

fabrikat äro närande, hälsosamma och välsmakande. Välkända i hela Norden sedan mera än 50 år tillbaka. Till salu överallt i fabriken originalförpackningar.

I VARJE HEM BÖR FINNAS

IDUNS KOKBOK

Den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

Pris Kronor 10.—

NYHET: Anvisningar att använda gasspis eller gasugn vid alla recept för stekning och bakning.

**Öfva
HÖRA**

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselkraft. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lomhörda i kyrka och teater. För efterrapningar varnas.
Öronmassageapparaten MASSACON botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i S:t. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj: Ankedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensamförsäljare för Sverige: MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Velja 3gatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

Gammal Kärlek rostar aldrig!

men rost gör goda klädesplagg gamla och obrukbara. Nu kan Rostfläckar utan att skada tyget försvinna med Rostuttagsmedlet "IBEM" som erhållas uti de flesta affärer för 75 öre tuben.

Aug. Sjöstedt, Apelbergsgatan 52, Stockholm.

Tel. Riks 55 99. Allm. 153 42.

SY SJÄLVI
FRU HIORTS MÖNSTERTYNING
Lån hjälpa Eder att få de bästa modellerna.
Prisnummer såndes gratis om Ni skriver till
FRU HIORTS
MÖNSTERTYNINGENS FÖRLAG
MALMÖ

LÄSARINNORNAS SPALT.

KÄRLEK EFTER FÖRTJÄNST.

"Så skada, att jag inte såg det här i går", tänkte jag, då jag såg artikeln i nr 28 av Idun. "Då hade mina argument för att lära bort konsten att behålla sin mans kärlek blivit ännu kraftigare. Men jag skall sända henne artikeln i fråga och bedja henne läsa Idun hädanefter, så blir hon nog hulpen i sin nöd."

Ty i nöd befinner sig den kvinna, som är oviss om sin mans kärlek och förgäves längtar efter hans ömhetsbetygelse, som för henne äro livets salt. Alla hustrur komma förr eller senare i detta predikament. — En ogift man sade en gång, att under första 10-årsperioden av ett äktenskap förekom tre kriser, som, om de genomlevedes förståndigt av båda parterna, ledde till den stora, verkliga lyckan, i motsatt fall till skilsmässa. Man kan sålunda ej räkna sig säker på varaktig lycka förrän — efter kriserna. Hur sant detta var fick jag själv med tiden erfara.

Jag började reflektera över verkliga fakta, som övergått oss, och jag insåg med en suck av lättnad, att vi äntligen klarat de blidskär, som möta makar på deras gemensamma stig, och att vår lycka nu kunde kallas stabil.

Vi gifte oss av kärlek, en sådan där utomordentlig, inför vilken alla förnufts-skäl blevo till stoft och aska. Egentligen passade jag ej till fru, ty jag var icke värst huslig, icke vidare underdånig heller, och så hade jag mitt skolarbete, som jag älskade över allt annat, "honom" undantagandes. Bröllopet bestämdes så hastigt, att jag formligen överrumplades, med en hisklig fart blev allt klart, hem, brudklänning och vigsel, och, när jag fick tid att tänka, var jag min mans lagvilda maka. Det var svårt att anpassa sig efter kära släktens fordringar på, vad en ung fru bör iakttaga, familjebjudningar o. d., och jag grät, när jag kände, att jag nu måste, om jag själv ville eller ej, vara ej blott min mans hustru och hans hjärtevän, som föll av sig själv, utan även den andra hälften av hans familj, som måste representeras. I tyshet grät jag mina modiga tårar som "han" naturligtvis ej fick se, ty instinktivt kände jag, att han ej skulle "tyckt om" det. Så inträffade det, som alla äkta makar motse med både fruktan och längtan. Det första barnet skulle komma. Ett streck i räkningen för alla planer på nöjen och utflykter! Jag blev sjuk och nervös, han blev nervös för att jag var sjuk, och till råga på allt förklarade doktorn, att jag måste resa till västkusten. Utgifter och tråkigheter! Skulle det börja så med att vara gift — hu då!

Nå, Lillan kom, och med henne barnskrik om nätterna, barntvätt i taket, laga förhinder av alla slag. "Vad skulle vi gifta oss för?" kunde han utbrista, då han såg poesien flykta för den obehagliga prosan.

Det var då, som jag kände försmaken av den första krisens analkande. Jaså, han ångrade sig redan, han, som fick leva sitt liv precis som förr, blott med den skillnaden, att han hade det mycket bekvämare än under sin ungdomstid, om jag frånräknar den ibland störda nattron, men — manne nattron var så ostörd alltid ens då? —

Det andra barnets ankomst hjälpte ej upp det hela, allrahelst, som jag strax efter blev allvarssamt sjuk och måste sköta hälsan flera månader för att rädda mitt liv åt de små barnen. Med tanke

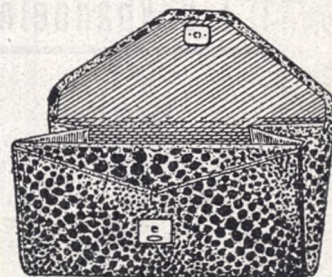
Leo-Piller

äro framställda i samråd med framstående specialister i mag- och tarmsjukdomar. Uppfyller de fordringar som Farmakologen, Professor vid Uuniversitetet i Kristiania Poulsson i sin lärobok i Farmakologi ställer till ett avföringsmedel. Användes av läkare samt på sjukhus och kan tryggt rekommenderas som ett utmärkt avföringsmedel. Fås å alla apotek. Tillverkas av A.-B. Leo, Helsingborg.

För Svenskt klimat

finnas inga lämpligare ylleveror än **Sahlströmska Fabrikens, Jönköping**

specialtillverkning av schalar, filtar, pläder, tyger m. m. av Svenskull. Erhållas i rent köp eller av insänd ull.

SÄSONGENS BILLIGASTE FIRMA

Extra prima läderväska till det billiga priset av kronor 8:— med bästa sidenfoder.

Vid behov av alla slags lädervaror tillskriv oss.

IMPORT A.-B. STANDARD
Norra Vallingatan 82
MALMÖ

Caroline Halvorsen:

HAANDBOG I VAEVNING

Innehåller 43 illustrationer av vävstolar och 254 vävmönster. Pris inbunden kr. 8,50. Detta är den största och utförligaste handbok i vävning, som finnes utgiven i Skandinavien, och har varmt förordats av sådana auktoriteter som "Handarbetets Vänner" och "Johanna Brunssons Vävskola". Att tillgå i alla boklädor eller direkt från "Svenska Bokhandelscentralen A.-B., Stockholm", vilken firma innehar ensamförsäljningen för Sverige.

SPRINGMADRASSER

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislista. Obs! Stor prisnedsättning. A.-B. Skandinaviska Sängresårfabriken Tel. 344. Karlstad. Tel. 344.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET ÄR

FALU- ÄTTIKA

— den bästa konserverings-, mat- och bords-ättika som finnes i marknaden —

tillverkas och försäljes i parti av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-Bol.
STOCKHOLM.

Percy's Blandning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Jag är rädd

att jag gått miste om mycket, då jag ej förr börjat använda

PELLERINS DELIKATA MARGARINFABRIKATER
AB PELLERINS MARGARINFABRIK
GÖTEBORG

på honom, med vilken jag för 3 år sedan gift mig av kärlek, hade jag helst velat dö, ty — han älskade mig ju ej längre, men för de små oskyldiga barnens skull ville jag leva. Att viljekraften har ofantlig betydelse både när det gäller ens hälsa och ens äktenskapliga lycka, bevisas därav att jag ännu lever och är frisk alltigenom och att vi i sinom tid kunde säga varandra, att vi voro fullkomligt lyckliga.

Den första krisen kom efter 5 års äktenskap. Hittills hade min tid upptagits av att föda barnen, lära mig sköta hushållet och sköta min hälsa. Jag blev tåmligen säker i både det ena och det andra och fann till min förundran, att jag hade en själ. Vad den pockade på, visste jag ej själv, men jag var icke nöjd. Min man fann min oro och mitt behov av omväxling och förströelse opassande och ville stänga mig inne med hushåll, barn och det allmogliga arbetet. Då jag fann någon person att tala med om annat än dessa ting, ogillade han det och ansåg mig "vidlyftig", oförnöjsam och otacksam mot honom, som dock arbetade för mig och barnen. Ja, visst var det så... Han hade ju så rätt, så nedrigt rätt... Och jag fogade mig, fast jag kände, hur mitt inre ropade efter något. Hur jag längtade, längtade — efter allting. Efter hans kärlek först och sist, efter hans ömma, oförbehållsamma smekningar, sådana, som han gav, innan vi voro gifta, efter hans kärleksbevis, som jag ej behövde titta om, efter hans erkännande för det arbete, som jag dagligen utförde för hans och barnens skull. Min självkritik var mitt värsta plågoris. Men — i stället för det fick jag något, som blevo till stenar i stället för bröd. Jag frös och svalt till min själ, och till slut dog jag eller trodde att jag dog. Den dagen eller natten sade jag honom, att jag efter denna stund skulle återtaga min frihet, mitt andliga jag, och att jag skulle bruka den, så att han baxnade. —

Operationen var gjord. Jag hade blivit löst ur den kärlekens förbannelse, som hittills bundit mig, och jag hade en härlig känsla av att vara känslös, när det gällde min mans kärlek. Självkritiken försvann och ersattes av en självmedveten belåtenhet över, att jag skötte mitt hem, mina barn och — min man — förstklassigt. Älskade han mig, fick han, och gjorde han det icke, gjorde det precis detsamma.

Härmed var den första krisen överstånden, och jag började känna mig lycklig igen.

Den andra krisen började, när han började längta efter min kärlek. Min kärlek! Ack, den var bortlagd som ett obrukbart plagg. Jag kom knappt ihåg, hur den såg ut. Det var så lugnt att slippa ta fram den och börja syna den i sömmarna. Men — min mans motgång gjorde den högst nödvändig igen. Behövde jag kärlek någon gång, var det nu. Nu kom min gamla bortglömda kärlek till min make väl till pass. När den kom fram i ljuset, befanns den vara i fullgott skick, och ven tror ni var gladare, min man eller jag, över att den ej var aldeles fördärvad av rost och mal, medan den legat oanvänd. Den ljuvliga tid, som nu följde, överträffade vår första tid som nygifta i glädje och fröjd. Ja, vem känner ej berättelsen om det borttappade färet och den förlorade penningen.

Vår kärlek var nu utvilad, var på sitt håll, och vi blevo på nytt de lyckligaste makar. Ändock var jag nu 10 år äldre och fulare och moder till 4 barn. Men — gissa vad! Jo, när jag skulle få de båda senare barnen, reste jag helt själviskt min väg, bort från hushåll och barn och struntade i alltsam-

Det kan aldrig nog påpekas att

ARBOGA

Fabrikens högsta märke är af all margarin den förnämsta.

BÄSTA MEDEL

FÖR
LÖDNING I HEMMET

AR
CITO

Finnes i varje järnhandel.

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas.

Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY.
M A L M Ö.

De bästa skönhetsmedlen.

Värda Edra tänder med

"ETA TANDPULVER"

som snabbt borttager den gula och svarta avsättningen av tandsten, så att de fulaste tänder bli snövita och vackra. Pris 3:25. Nyhet!

Värda Edra händer med

"ETA HANDHYLSTER"

pris per par jämte 1 tub "Eta vax" 8:50. Bästa medel till att få vackra, vita och mjuka händer. Nyhet!

Fot- och armsvett borttages med

"ETA FOT- OCH ARMBAD"

som borttager fot- och armsvett och onödiggör de fula armlapparna och skonar dräkten för svett. Pris 2:50 pr ask med pensel. Nyhet!

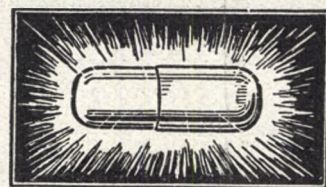
Utförlig bruksanvisning medföljer.

Aterförsäljare antagas överallt.

Preparaterna sänd. pr post + porto från

ETA VARUDEPOT,
Hälsingborg 3.

Ensamförsäljare för Sverige.

SPIECKERS SANOKAPSLAR

alstra nerv- och muskelkraft. Undandröja kraftnedsättning, trötthet, sömnlöshet, överansträngning, blodbrist och svaghetstillstånd, ojämförligt snabbare än något annat medel. Intyg från kända svenska personer på begäran gratis och franko. Askar om 20 kapslar (tillräckligt för 20 dagars bruk) å alla apotek och kemikalieaffärer till pris kr. 4:25 eller exp. portofritt från undertecknade.

Stor kur (10 askar) kr. 38:50.

Liten kur (5 askar) kr. 20:—

Generalagenter för Skandinavien:

Harald Westerberg & Co.

Göteborg.

Tvätta

med

HUDCREMEN

Antifinol

är ett beprövat och erkänt medel för borttagande av ännar, pormaskar och rynkor. Vid daglig användning erhålles en mjuk hud, en charmant hy samt vita och smidiga händer. Försäljes av apotek, parfym- och kemikalieaffärer samt direkt från oss. Pris 8:— kr. pr tub.

Fräkenpomadan SOLEIL

erkänd tillförlitlig att på kortaste tid borttaga även de mest mörka och fula fräknar. Exp. mot 8:— kr. pr tub, 2 tuber portofritt endast från oss.

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN
GÖTEBORG.

SINGER BARNSYMSKIN

ROLIG-INSTRUKTIV-LÄTTSKÖTT!

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

Den elektriska DOPPVÄRMAREN

är den mest mångsidigt användbara elektriska kokapparat som finnes. Kan nedsättas i vilket kärl som helst. Särskilt lämplig inom hushållet, å sjukhus, apotek o. laboratorier för hastig uppvärmning av mindre vätskekvantiteter.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
STOCKHOLM

Colman's

SAVORA

Färdigberedd senap.

Fin arom, mild och behaglig.

Englands finaste senap.

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

Den Dam som sätter värde på det vackraste förkläddet. Föreskriften är att prova Esteria

Den Dam som sätter värde på det vackraste förkläddet. Föreskriften är att prova Esteria

Anita-Skolan

Kurser i tillskrifning, klädsöm och konstsm börja 1-15 sept. Blusar och Barnkläder samt pärtade handarbeten och brodergarner ständigt på lager.

Tillskrifningsmönster till landsorten mot postföskott. ANNIE BOHANDER, Hedasgatan 5, Göteborg. Tel. 10831.

Gynna Iduns annonsörer!

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar à 25, 40 och 75 öre köpas och "Några beprövade recept" fås gratis överallt.

Handels-A.-B. Sten Sjögren & Co., Göteborg

Finns det något hem

i Sverige, dit Svenskskullvaror från

Sahlströmska Fabriken, Jönköping,

icke trängt fram och betraktas som oombärliga? Detta hem bör då vända sig till fabriken eller dess ombud för att få prover och prisuppgifter.

Begär alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

såser, bakning, maizenagröt etc.

VÄLKOMMEN NYHET.

Pat. Strålkastare för direkt påsättning å vanl. glödlampor. Ljusstrålar kunna härmed inställas å det arbete som föreligger och utgör sålunda ett behagligt ögonskydd — såsom vid läsning, handarbete m. m. Exp. direkt från fabrikanter till ett pris av Kr. 3: 50 pr st., samt fraktfritt då likvid åtföljer order. Återförsäljare rabatt vid rek. av minst 1 duss.

FIRMA DAHLINS FÄRGBAND, HUDDINGE.

mans. 3 veckor före och 3 veckor efter förlösningen levde jag absolut för mig själv och mitt minsta barn, de andra fingo reda sig, bäst de kunde. Tror ni, att de höllo av mig mindre, för att jag övergivit dem hela 6 veckor. Nej, men de förstodo att uppskatta, att det fanns någon som hette mor för dem alla, och att mor var bäst av alla. Det hade de ej upptäckt, om jag varit hos dem jämt.

Den där lilla frun, som jag nämnde om i början, och som grät över, att hennes man aldrig gav henne ett berömande ord eller en smekning av sig själv, hon har många olycksstrar.

Hon hade rest till huvudstaden, och efter en 28 timmars resa måste hon skynda sig hem igen, inom 8 dagar, för att hennes man ej skulle hinna sakna henne för mycket. Stackars liten, så jäktad hon var! Oupphörligt runno hennes tårar, då hon talade om sin man och sin kärlekslycka, innan de voro gifta. Numera var hon aldrig lycklig, fast hon hade det så bra. Men hon skulle anstränga sig ännu mer för att behaga sin man, hon skulle arbeta dubbelt så mycket som hittills, vara dubbelt så ordentlig som hittills, fordra hälften så mycket som hittills, så kanske skulle han bli "nöjd" med henne och belöna henne med ömma ord. Det var orätt av henne att ensam njuta den ljuvlighet, som bjöds henne hos goda vänner. Mina erfarenheter, att stegrade uppföringar aldrig frammanmannens kärlek, snarare tvärtom, de vunno ej genklang hos henne. De tusen små omsorgerna om hans trevnad och bekvämlighet äro omständigheter, som blott stegra hans behov. Till slut måste han ha en ny hustru för att bli tillfredsställd.

Det enda möjliga, som kan komma honom att tänka över sin hustru som person är, att hon gör honom antingen ett streck i räkningen eller hjälper honom ur en allvarsam knipa. Det ger honom anledning att intresserat se upp med, vem han egentligen har till medregent i huset, ty annars tror han i sin inbilskhet, att han är enväldshärskare, och att på honom ensam vilar ansvaret för hela husets bestånd.

När man och hustru kommit så långt, att de båda övervunnit kärlekens smärtsamma moment, när de blivit medvetna om, att de äro två, som leva för varandra och fattat beslutet att, trots allt, vara lyckliga tillsammans, utan förbehåll angående varandras egenskaper, oförutsedda självyttningar eller åsikter och infall, ja, det sker först efter flera kriser inom de 10 första åren, ibland senare, allt efter envisheten, och först därefter kan man säga, om det är ett lyckligt äktenskap eller ej. Men sådana ord tycka ej nygifta om... förrän...

Signal Berm.

FRÅGOR.

Kan någon kanske ock räcka mig en hjälpande hand? Jag känner redan tvivel på att någon vill det uppstiga, när jag i sanningsens intresse nämner att jag är kontorist, närmare bestämt kassöriska. Ty av oss kontorskivinnor förefaller det mig höra till undantagen att någon vägar vänta sig vare sig nytta eller trevnad annat än i yrket.

Men i alla fall hör på mig. Mitt djupaste önskemål är ett hem, hur litet som helst, bara jag kunde tänka mig framtiden där

tryggad genom en lömande sysselsättning. Med de höga pris som rätt senare åren har jag ej haft råd att lägga ner pengar i sådant, och ännu torde det vara bra att vänta något. Men jag trivs ej på den plats jag har, och har så liten lust att söka en ny på kontor, då jag vill aldeles komma ifrån kontorslivet. F. n. behöfve jag bäst av allt ta en fritid — semestern här inträffar på våren, tidigt — för att komma i jämvikt, ty förhållandena ha tagit så pass på mig att jag börjar ha svårt att känna igen mig själv, lättretlig och modfärd, att ej säga aldeles förtvivlad, som jag ofta är. Har sökt familjeplatser, annonserat också, men utan resultat.

Nu tänka kanske de som läsa detta, att en ensam människa, som har plats och bara sig själv att tänka på, är det ingen nöd. Jag vet, att det kan vara närapå för mycket, och blir det väl än mera med åren. För övrigt har även jag lidit för en mans skull, som för en annan kvinna glömde sin hustru — min mor — jämte en stor barnskara. Det har ej lättat saken för mig. Annars har en allvarlig uppföstran gjort mig till en sådan pliktman, att det nog finns de som tycka att det emellantå går väl långt. Och kanske är det just genom dessa tusen små och stora plikter, såsom arbetande och medlem i samhället, som möta en överallt, och vilka en ideell anlagd natur möjligen väl lätt accepterar, som jag fått en så pressande längtan efter muntert och vänligt hemliv, natur, sång och musik. Jag har mångårig vana på det mesta av dessa ting, man har även gärna hört mig spela, men nu är jag oösedvanligt avskuren från sådant som jag sätter värde på av vad som ej kan köpas.

Tro inte, att jag ej tycker om arbete. Om jag ej haft det, så vet jag ej hur jag skulle kunnat uthärda, även om jag kunnat existera. Men jag hör dessvärre till de kontorister, som icke skulle kunna tycka att t. ex. gummiringar lukta gott, eller vars öra just tjusas av bil- eller motorcykeltandanden, även fast jag är nog musikalisk att urskilja vems maskin de komma ifrån. Ännu mindre är det min erfarenhet att det går an att prata något vidare utöver vad som fordras för arbetet på kontoren. Jag medger nog annars, att litet frihet därvidlag kunde vara upplivande, churu arbetet vanligen icke tål vid sådant. Det bästa mitt arbete har givit mig har varit levedrodet samt en förmåga och vana att behärska mig, som jag ej gärna vill mista, men nu tycker jag att jag skulle kunna under förhållanden som ligga minna anlag och — det kan ej hjälpas — önskingar närmare än de närvarande.

Vill någon som tror sig behöva mig eller är intresserad bara, sätta sig i förbindelse med mig, blir jag tacksam för ett första svar till denna frågeavdelning. Jag aktar sanning, gedigen enkelhet och godhet, och kan nog utträtta andra saker än att skriva affärsböcker och brev eller räkna pengar.

"Sökande".

Skulle möjligen någon av Iduns läsare kunna ge mig ett råd: Jag är sedan 1 år tillbaka gift med en ung ingenjör. Min man hade, då vi gifte oss, nyligen slutat sin skola, men fick omedelbart en fördelaktig anställning, varför vi vågade bilda hem. Men så kom

nu dessa tider, och med dem har min man blivit arbetslös och det svåraste av allt är att vi väntar ett litet barn i mitten av febr. 1922. Jag har själv inget hem, eller några närmare anhöriga och jag varken kan eller vill komma till mina svärföräldrar. Skulle, möjligen någon stilla, vänlig familj vilja upplåta sitt hem åt mig någon tid, mot hjälp i hemmet, vore vi så tacksamma eller kan någon ge ett råd vore jag så glad.

Fru Berta.

Signaturerna Bekymrad, Idunvän, Djupt bedrövad astmapatient, Ensamtstående 25-åring, 18 år, Fru Anna, Fru L. Hjälmörs, En som älskar sällskap, Bekymrad, Bekymrade föräldrar, En sökande själ, Husum på landet och Gammal Kontorsdam ha svar att avhämta. Insänd svarsporto, så skola svaren tillställas Er.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

LEDIGA PLATSER

Extra inkomst

för dam med bekantskapskrets. Begär vår svenska katalog B.2. Tusentals bra varor, reel behandling. Omgående expedition. Stor provision. Svensk korrespondens. Till skriv genast LEBAUDY & Co., Passage Delanos, Paris X.

Som familjemedlem

önskas en glad och trevlig flicka, som vill deltaga i de göromål som förekomma inom hemmet. (Gärna musikalisk). Svar snarast möjligt till "Liten familj mellersta Dalarna", und. adr. S. Gumelius Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bättre, anspråkslös flicka

som vill åtaga sig en ensamjungfrus sysslor, får plats i liten fam. (ej småbarn) i villasamb. 1/2 t. resa fr. Sthlm. Som matn. del. i allt arbete, är kuskap i matl. ej behöfv. Svar m. betyg o. foto t. Fru Carl Frölander, Spånga.

Barnfröken

Bättre, barnkär flicka, kunnig i sömnad får plats nu genast. Svar till "Nu genast", Svenska Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

Hushållsfröken,

pålitlig, kompetent att sköta lantushåll, erhåller i okt. plats på egendom 1 mil från Kalmar. Svar med referenser till Fru Sjögren, Hossmo Säteri, Hossmo.

Ledig hushållerskeplats

från 1 okt. finnes hos ensam tjänsteman i mellersta Sverige. Sökanden, helst landsflicka, fullt kompetent att sköta ett ordnat hem. Svar med uppgift om löneanspråk, betyg, rekommendationer, foto och ålder till "Musikalisk", Iduns exp. f. v. b.

Till prästgård

i Västmanland önskas god och enkel flicka, villig att undervisa 2 å 3 flickor i elem. ämnen samt något musik. Svar m. lönepret., foto och betyg till "Kyrkoherde 3", Iduns exp.

Var finnes den person

bildad, duglig och ordentlig, som mot att som god kamrat och sällskap dela hemmet med medelåld., självförs. dam, vill åtaga sig vården om detsamma samt matlag. för 1 å 2 personer. Svar med fullst. upplysn. och pretent. till "Trefligt hem", Iduns exp. f. v. b.

Ung, musikalisk guvernant

för två flickor V och II kl. sökes till herrgård i Östergötland. Svar med foto, lönepret. och rek. till Friherrinnan S. Funck, Bolltorp, Skönberga.

En pålitlig flicka

kunnig i matlagning får god plats i Stockholm med god lön. Fri resa Svar till "Pålitlig", Iduns exp. f. v. b.

Guvernant

önskas instundande läsår för 2 flickor i 11 och 14-årsåldern, vilka böra genomgå resp 3:dje och 6:te klassernas kurs.

C. Hasselrot, Kyrkoherde. Hällstad, Älmestad.

Skolade sköterskor

erhålla anställning vid Lunds hospital såsom första sköterskor.

Närmare upplysningar lämnas av förestånderskan, Hospitalet Lund.

En enkel, bättre flicka,

barnkär samt kunnig i matlagning, bakning och något sömnad får genast plats i tjänstemannafamilj i Göteborg. Sökanden bör vara kompetent att självständigt förestå hemmet och hava tillsyn om en liten 1 1/2 års gosse, då husmodern tidvis har sin verksamhet förlagd utom hemmet. Svar jämte betyg, lönepretentier och foto till "Familjemedlem", Göteborg 3 p. r.

PLATSSÖKANDE

Ung flicka,

elementarbildad, kunnig i stenografi och maskinskrivning, söker plats, helst som privatsekreterare. Är även villig, att om så önskas, deltaga i husliga göromål samt hjälpa minderåriga barn med läxläsning. Tacksam för svar till "Värmländska 19 år", Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka,

som genomgått 8-kl. läroverk önskar såsom hjälp och sällskap medfölja bättre svensk familj eller dam utrikes. Svar till "Musikalisk", Iduns exp. f. v. b.

Husmorsverksamhet

söker medelålders, nyligen ensam bliven dam i ett mindre hem med en duglig tjänare emot fritt vjvire och möjlighet att få medtaga möbler till eget rum. Svar emotets till "Ordningsfull humor", Iduns exp., f. v. b.

Guvernanter och informatorer

söka anställn. Hennens Platsförmedling, Malmö, Kungsgatan 32. Tel. 7993.

Snäll och bildad

föräldralös flicka önskar ett gott hem till hösten som husmors hjälp och sällskap, i god familj, eller hos snäll äldre dam, där jungfru finnes. I stad eller på landet, ej för långt från Sthlm. Har genomgått skola för huslig ekonomi. Pension i England, är musikalisk, och om barn och ungdom finnes är hon vilig undervisa i engelska. Lön enligt överenskommelse. Svar ombedes till "Familjemedlem", inlämnat i Tidningskontoret Karlavägen 40, Stockholm.

En 25 års flicka,

som vistas i hemmet, önskar plats som ensamjungfru, helst ut äldre personers hushåll i Stockholm eller dess närhet, till den 15 okt. Svar till "25-åring A. P.", Iduns exp. f. v. b.

Hushållselev,

22-årig bildad, förlovad flicka önskar under höstmånaderna som verklig biträde åt husmoder eller hushållerska å lantgård möjligt lära sig lantushåll. Förtur något praktiserad. Svar till "Margareta", p. r. Nyköping.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platsökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att

annonsera i Idun.

annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Elementarbildad prästdotter

önskar plats i hem som hjälp och sällskap. Villig att deltaga i alla förekommande sysslor även att läsa med mindre barn eller vara behjälplig med skrivgöromål. Svar till "Smålandska 20", Iduns exp. f. v. b.

20 års flicka

som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats i bättre familj som hjälp i hushållet. Villig läsa med barn. Undervisningsvan. Svar till Postfach 47, Sennan.

19 års flicka,

som genomgått 8-klassig flickskola, därefter en mindre hushållsskola och deltagit uti husliga göromål, önskar plats vid lanthushåll under innevarande år för vinnande av vidgad erfarenhet till inträde uti Fackskola för huslig ekonomi. Ben. svar till "Ordentlig A. O.", Iduns exp. f. v. b.

Ung Engelska,

f. n. i England önskar plats i fam. på landet ev. stad för undervisning av barn i engelska språket. Tacksam för svar märkt "M. B. L.", Sv. Telegramb. Annonssavd., Hälsingborg.

21-årig flicka

önskar plats den 1 Okt. i mindre familj, att sköta en ensamjungfrus sysslor, eller som husmoders hjälp där jungfru finnes. Eventuellt som barnsköterska. Tacksam för svar märkt "Göteborgska 21 år", H. T. Centralen, Göteborg.

Ung, bättre flicka,

van vid och intresserad av matlagning och husliga sysslor önskar i november plats i finare familj där jungfru finnes, som husmoders verkliga hjälp. Svar emotes tacksamt under adress "Familjemedlem" p. r. Skövde.

INACKORDERINGAR

Prästgård i skogsbygd

För 14 års ordentlig flicka önskas instundande läsår inackordering med tillfälle till erhållande av undervisning i flickskolekurs för motsvarande ålder jämte event. jämnårig i prästgård uti skogsbygd. Svar till "14 års flicka", torde fortast möjligt med prisuppgift inlämnas å Iduns exp. f. v. b.

Familienheim Haus Biene

Schwerin i Mecklenburg mottager svenska gäster för längre eller kortare tid. Bästa kost. Värrekommanderat.

Tyskland.

I högre ämbetsmannafamilj (frun svenska) bosatt i större stad vid Rhen mottages till hösten två svenska damer i inackordering. Ref. givas. Svar till "Rheinland", Gumælius Annonssbyrå, Malmö.

Hemtrevnad.

Utmärkt god inackordering erhålles i gott hem för 2 flickor i skolåldern. Bästa rekommendationer. Svar till "Hemtrevnad T. H.", Iduns exp. f. v. b.

TYSKLAND.

Svenska kan få inackord. på gods 30 km. från Stralsund, där frun är svensk. Tillfälle att lära hushåll, om så önskas. Fru Staeger, Langenhanshagen bei. Königlich Horst.

PENSIONAT

Kurorten Wiesbaden

öppen året om. Vintersäsongen synnerligen lämplig för nordbor. Rum och pension fr. Mark 60:— om dagen. Närmare meddelar det svenska "Hotell Fürstenhof", Wiesbaden eller Nordisk Resebureau, Göteborg.

SOLVIKS BARNPENSION

Adress: SÖDERTÄLJE - Rikst. 497
KINDERGARTEN
SKOLUNDERVISNING
PROSPEKT

Birgittas Äkta Citron-Crème.

Ofelbart medel mot sträv och narighy. Bästa ansiktsmassagegrème. Utplånar rynkor och ojämnheter i huden. Tillverkas av saften av friska citroner. Parfymeri S:ta Birgitta, Stockholm. Pris kr. 3:—

Fräkencreme

Borttager fräcknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21. Sthlm.

För den nyfödde.

Reklambarkongen med komplett, fin välsydd utstyrsel å Kr. 15 samt Extra elegant å Kr. 19 och 25. Mönster medf. Enbart mönster 2: 50. Fru Casparsson, 3 Järntorgsgat., Örebro.

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda hårlocksstäljfadern "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar håret på några minuter. Ingen bränning som fördärvat håret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö. Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

INGENIÖRS-AKADEMIEN

Wismar a. d. Ostsee. Program genom Sekretariatet, Ingenieur-Akademie, Wismar a. d. Ostsee.

Ni och Edra väninnor

ha stor nytta av följande gamla och beprövade recept:

- Medel mot rynkor
- Tvättvatten mot orin hud
- " " " " " " " " " "
- Hårkrusningsmedel
- Amerikansk hårvatten
- Antiseptiskt munvatten

Beskrivningen utförlig och lättfattlig. Prep. kan tillredas av vem som helst. Samtl. 6 recept kr 5:— mot postf. fr.

Stockholms Kem. Laboratorium. Stockholm 7

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin persikolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya oöverträffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymaffärer samt av importören AB PARFYMERI BARLACH, Stockholm C. Pris per flaska 5.50 och 8.— kronor.

Ressällskap

till England (Oxford) önskas i Sept. eller Okt. av studentska. Svar märkt "S. S.", Gumælii Annonssbyrå, f. v. b.

Furuhems Husmodersskola,

Malen—Båstad, börjar nya kurser, (såväl 6 som 3 mån.) den 21 sept. Undervisningen ledes av skickliga lärarinnor i finare och enklare matlagning, dukning och servering, bakning, konservering, charkuteri m. m. samt slöjd: konstslöjd, linnestöjd, enkel klädslöjd, knyppling, enklare och konstvävnad, läderplastik. Skolan har härligt läge. Prosp. mot dubbel porto. Tel. 109 Båstad.

E. Hults Flickpension, Djursholm,

emottager elever den 15 sept. på 3 månader. Husmoderskursen omfattar: Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd, Målning, Engelska, Tyska och Franska språken samt föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria med besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingår Musik- och Sånglektioner. Prospekt med referenser, adr. E. Hults Flickpension, Djursholm. Tel. Djursholm 478.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av reumatiska åkommor.

Med. D:r Emil Kleens

ettåriga kurs för damer och herrar i Massage och Sjukgymnastik börjar den 1 Okt. kl. 10 f. m. N:o 37 Mästersamuelsgatan 2 tr. och fortsätter med biträde av Gymnastikdirektören Fru Elsa Kjellgren till slutet av april 1922. Prospekt begäres städe under adress 43 Engelbrektsgat. Emil A. G. Kleen.

I massage och sjukgymnastik,

LJUSBEHANDLING, ELEKTRICITET, VÄRMEBEHANDLING, BADBEHANDLING m. m. börjar ny kurs i sept., räcker c:a 8 månader och kostar 700 kr. Grundligaste utbildning. Ytterst begränsat elevantal. MALMÖ ZANDER-INSTITUT.

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT

Östra Hamngatan N:o 45 Förmåligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASITIK Ny kurs börjar den 15 september. I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter

Nytorngsgatan 23 A, Stockholm börjar tvåårig utbildningskurs i sept. 1921. Kursen omfattar: 1) grundläggande teoretisk-praktisk kurs; 2) kurs i huslig ekonomi; 3) praktisk tjänstgöring som sjukgymnast vid badort; 4) praktisk tjänstgöring i sjukvård samt 5) provtjänstgöring som läkareassistent. Minimikompetens: 6 klassers läroverk eller motsvarande. Begränsat antal elevplatser. Kostnadsfri platsförmedling efter godkänd kurs. Läkarereferenser. Kursavgift 1,500 kronor. Alla från institutet utexaminerade elever ha va omedelbart erbjudits goda platser. Begär prospekt.

Gymnastikdirektorexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Ett utmärkt medel.

Vid alla slag av nervsmärtor såsom huvudvärk, reumatism, neuralgi, förkylning och febersymtom hava Dr. Stohrs Kephaldoltabletter snabb och säker verkan utan besvärliga svettningar och utan att skada hjärtat eller andra organ. Användes med glänsande resultat av de främsta kliniker och läkare. Finnes å alla apotek.

Affärslam eller annan energisk dam

med stor bekantskapskrets kan erhålla en angenäm agentur på vilken med lätthet 25 kr. kan förtjänas pr dag. Tillskriv i dag "Ljus i Mörker", p. r. Göteborg 1.

Nationaldräkter

materiel, detaljer, strump, på best., frågor besv. mot dubbel porto. Svenska Nationaldräkter, Idung, 5, n. b., Sthlm.

Vägglöss

Desinf. med amerik. gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Specialité: Kackerlackor, Mal och Vaggloss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85. Allm. 168 13.

Praktiska,

hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minut billigast från

Carl Stangenberg, Hötorget 10, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Lektioner i Linnesömnad.

Kurserna börja åter den 1 eller 5 sept.

Karin Egnér.

Sibyllegatan 36. Rikst. 73530.

Före 1 sept. är adressen Asarun. R. T. Karlshamn 300.

Fröbel-Institutet i Norrköping

omfattar nedanstående utbildningskurser: A. för barnträdgårdar, B. för uppfostrarinnekallet i hemmet, för barnkrubbor m. m., C. för späda barns vård. Prospekt sändes mot porto.

Ellen Moberg.

Maria Moberg.

Elsa Philips Husmodersskola,

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 27:de kurs för bildade unga flickor den 15 sept. 1921. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, oppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Adress till 28 aug. Nyåker, Leksboda, sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare upplysningar på begäran. ELSA PHILIP, Stockholm.

Klädsömnadskurs

Kurserna i klädsömnad börja åter 1:sta September. ELLA NILSSON, Rådmanngatan 8, Stockholm. Allm. Tel. 401 18. (Intill Liljansplan).

Skogsbo Hushållsskola, Leksand

börjar den 20 sept. 1921 sitt 18:de arbetsår för 8 unga flickor, som sluta skolan. Kursen omfattar enklare och finare matlagning, även vegetarisk, handarbete, vävning samt födoämneslära, bokhålleri och främmande språk. Elever mottagas. Närmare upplysningar och referenser lämnas av GERTRUD WALIN. SIGNE PHILIP LEKSAND

Örebro Fröbel-Seminarium.

Utbildning för barnträdgårdar, hem, barnkrubbor o. d. anstalter. Nya kurser börja 15 sept. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan Maria Kjellmark. Riks 19 20.

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803

Specialbruk för finare pappersorter.

OMBUD OCH PARTINEDEBLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevele: Gevele-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlshamn: Tidningen Karlshamn.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Säter Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotlänningen.

Växjö: Smålands-Posten.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnköldsvik: Örnköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

1/2 meter nytt hår.

Då mitt hår till min ledsnad för 3 år sedan på grund av mjällbildning å huvudsvålen började falla av, prövade jag

Hämoes Hår-Kultur.

Mitt hår, som förr var 45 centimeter långt, har nu efter 3 års användning av nämnda Hår-Kultur vuxit
50 centimeter, ett för mig lyckligt och tillfredsställande resultat.

Fru E. ARENTOFT, Bredgade 8, Köpenhamn K.

Avskrift.

Traryd 4 Nov. 1920.

"Efter fruktlösa försök med alla i marknaden förekommande medel mot mjäll och därav förorsakat håravfall har jag lyckats förskaffa mig en flaska HÄMOES HÅR-KULTUR, vilken jag nu förbrukat.

Emellertid ha verkningarna av Hämoes Hårkultur på ett häpnadsväckande sätt visat sina goda egenskaper därigenom att mitt hår, som före användandet av Hämoes föll av så att jag var i det närmaste skallig, men efter förbrukning av endast 1 flaska har det i det närmaste återfått sin forna växtkraft.

Med tack för den hjälp jag erhållit har jag härmed nöjet rekvirera 3 flaskor att sändas fraktfritt att betalas enligt Eder önskan. *A. Nordheim, Advokat.*"

APOTEKAREN skriver: Jag är i regel något skeptisk i fråga om pålitligheten av de flesta rekommendationer, men det skall säkert glädja er mycket att höra, att jag har fått ett ovanligt gott intryck av edra preparat. Jag har försökt åtskilliga medel för mitt hår, som hade börjat bli ovanligt tunt, och jag var tvungen smälta en hel del anmärkningsvärda därom av mina vänner, som yttrade sig på det mest oförbehållsamma sätt på bekostnad av mitt hår. — Nu är det knappt två månader sedan jag i förtvivlan började begagna Hämoes Hårkultur, och det är mig en stor glädje att säga att en del av mina vänner utfråga mig hur det hänger ihop med att mitt hår börjat växa så betydligt. Jag har varit en smula förbehållsam, när det gällde att omtala skälet, då jag trodde, att förändringarna möjligen icke skulle fortsätta, men nu är det utom allt tvivel, och jag har nu invigt dem i rätta sammanhanget.

Ingen behöver få gråa hår. Var och en som i tid använder HÄMOES HÅR-KULTUR, förhindrar detta.

Priset pr flaska är kr. 3:50 + porto. 3 flaskor sändas portofritt.

Hämoes Hår-Kultur säljes överallt!

Hämoes, L^{td} London

För Sverige: **A.-B. Hämoes Generaldepot**

Riks o. Allm tel. 6771

Upplandsgatan 1 - STOCKHOLM

Tel.-adr.: "HÄMOES"